Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav etnologie a středoevropských a balkánských studií

Diplomová práce

Bc. Andrej Amelian

Rumunský argot: minulost a současnost

Past and Present of Romanian Argot

Praha 2024

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Jarmila Horáková, Ph.D.

Na tomto místě bych rád poděkoval Mgr. et Mgr. Jarmile Horákové, Ph.D. za vedení práce a cenné rady, které mi poskytla při psaní diplomové práce. Poděkování bych chtěl také věnovat své rodině, která mě po celou dobu studia podporovala.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 9. května 2024

……..

Bc. Andrej Amelian

Klíčová slova

argot, žargon, slang, nespisovný jazyk, hovorový jazyk, Rumunsko

Keywords

argot, jargon, slang, non-literary language, colloquial language, Romania

Abstrakt

Cílem diplomové práce je představit rumunský argot z diachronního i synchronního pohledu. Výjimečnost práce spočívá v tom, že touto problematikou se u nás dosud nikdo zevrubněji nezabýval. Čtenář se postupně seznámí s obecnou charakteristikou argotu, historickým vývojem rumunského argotu, jeho základními zdroji a s přístupy jednotlivých badatelů, v minulosti poznamenanými ideologicky. Autor práce podrobněji popisuje oblasti, kde se tento sociolekt nejvíce vyskytuje a vykazuje největší produktivitu. Na základě dostupné literatury nás seznámí s procesy tvoření argotických slov. Diplomová práce je určena zájemcům o rumunskou nespisovnou hovorovou řeč.

Abstract

The aim of the master thesis is to introduce the Romanian argot from both a diachronic and a synchronic perspective. The uniqueness of the thesis lies in the fact that this issue has not been dealt with in depth in our country so far. The reader will gradually get acquainted with the general characteristics of the argot, the historical development of the Romanian argot, its basic sources, and the approaches of individual scholars, in the past marked by ideology. The author of the work describes in detail the areas where this sociolect is most present and shows the greatest productivity. Based on the available literature, he introduces us to the processes of argot word formation. The master thesis is addressed to those interested in Romanian non-literary colloquial speech.

Obsah

ÚVOD **7**

1. Argot **9**

1.1. Obecná charakteristika českého argotu 9

1.2. Obecná charakteristika rumunského argotu 12

1.3. Argot v rumunsko-českém srovnání 19

2. Historický vývoj rumunského argotu **23**

2.1. Nástin počátků vývoje rumunského argotu 23

2.2. Vývoj rumunského argotu v meziválečném období 27

2.3. Vývoj argotu v komunistickém Rumunsku 36

2.4. Vývoj rumunského argotu po roce 1989 39

3. Druhy rumunského argotu **44**

3.1. Sociologické kritérium 44

3.2. Profesní kritérium 48

3.3. Věkové kritérium 49

4. Tvoření argotických slov **53**

4.1. Odvozování pomocí přípon 53

4.2. Odvozování pomocí předpon 59

4.3. Lidová etymologie a paronymie 62

4.4. Skládání 64

4.5. Změna gramatických platností 66

4.6. Onomatopoie 67

4.7. Elipsa 68

4.8. Kontaminace 70

4.9. Abreviace 71

ZÁVĚR **74**

REZUMAT **77**

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ODBORNÝCH PRAMENŮ **80**

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK **86**

Úvod

Národní jazyk chápeme jako souhrn výrazových a významných prostředků, které používají při vzájemném dorozumívání příslušníci jednoho národa. Jádrem národního jazyka je spisovný jazyk. Spisovný jazyk považujeme za prestižní a funkčně nejvyšší útvar národního jazyka, který reprezentuje národ.

Důležitou součástí národního jazyka jsou rovněž nespisovné vrstvy a útvary, které neodmyslitelně přispívají k obohacení jazyka. Součástí nespisovných jazykových útvarů jsou teritoriálně diferencované útvary, tj. dialekty (nářečí) a interdialekty (nadnářečí). Národní jazyk zahrnuje rovněž specifické vrstvy, jež nemají povahu strukturních útvarů, ale jedná se spíše o lexikální zásobu vymezenou sociálně. Sem zahrnujeme hlavně slangy (mluva zájmových skupin, případně profesní mluva) a argot. Avšak pokud se budeme zamýšlet např. nad mluvou jedinců či určité skupiny lidí, kteří se dostali z nejrůznějších příčin do střetu se zákonem, musíme se zmínit o tom, že není jednoduché dané výrazivo, v uvedeném případě slovní zásobu užívanou především zločinci, pojmenovat. Jedná se tedy o slang, nebo o argot? Na tuto otázku není jednoznačná odpověď a ani odborná literatura zabývající se sociálním dialektem není v tomto jednotná. Slang i argot se vyznačují velkou synonymičností, expresivností, uplatňuje se u nich jazyková hra, metaforičnost apod. Mezi jednotlivými jazykovými útvary neexistují příliš ostré hranice.

Obecně lze konstatovat, že pod pojmem argot se skrývá specifický druh hovorového, nespisovného jazyka, jehož primárním znakem je zásada utajení. Označení *argot* se dostalo ve známost do světových jazyků z Francie[1]. V minulosti argotem hovořily sociální skupiny na periferii společnosti - tuláci, zloději, narkomani, prostitutky či vězni. V dnešní době lze nalézt využití argotu i v publicistickém nebo politickém jazyce.[2]

U rumunštiny, stejně tak jako u dalších světových jazyků platí, že se neustále vyvíjí a snaží se přizpůsobit všem okolním vlivům, ať už sociálním, politickým, ekonomickým nebo kulturním podmínkám. Postupem času se ukázalo, že žádný mluvčí rumunského jazyka nezná a ani nemůže znát všechny existující lexémy dané slovní zásoby.

[1] V současném francouzském jazyce má termín *argot* stejný význam jako termín *slang* v anglicky mluvících zemích.

[2] NAŠINEC, Jiří. *Aktuální otázky struktury a fungování studovaného areálového jazyka I.* (seminář) Praha, FF UK, dne 21.10.2015.

V prvních kapitolách práce o rumunském argotu se autor bude snažit seznámit čtenáře s obecnou charakteristikou pojmů český a rumunský argot. Představíme i definici českého slovanského argotického výrazu, jelikož se zde nacházejí některé podobné paralely i přesto, že oba sociolekty se vyvíjely v souvislosti s jiným typem západoevropského argotu, kdy ten český se vyvíjel ruku v ruce s argotem německým, naopak rumunský popisovaný sociolekt je spjat s prostředím francouzským. Hned na úvod zmíníme, že jak rumunský, tak francouzský jazyk řadíme do stejné indoevropské jazykové skupiny - do rodiny románských jazyků. Pojetí argotů budou ilustrovány na různých definicích předních českých a rumunských lingvistů, filologů a odborníků, kteří se tímto jazykovým fenoménem zabývali a zabývají. Výjimečnost práce spočívá také v tom, že touto problematikou se u nás dosud nikdo zevrubněji nezabýval. Následně autor provede srovnání českého a rumunského pojetí argotu.

V dalších kapitolách se autor zaměří na rumunský argot, popíše jeho historický vývoj, základní zdroje a přístupy jednotlivých badatelů. Budou představeny a nastíněny první knižně zachycené zmínky o tomto sociálním dialektu. Dále budou uvedeny jednotlivé publikace a představitelé spjaté s argotem. Následně bude v diplomové práci popsán vývoj rumunského argotu v meziválečném období, kdy nastala doba rozkvětu z pohledu badání o tomto sociolektu, nastíněn vývoj za komunistické éry a po roce 1989, kdy se Rumunsko opět stalo svobodným, demokratickým státem. V neposlední řadě se autor pokusí zachytit současný jazykový fenomén argotu, kde se nejvíce vyskytuje a vykazuje největší produktivitu.

Druhá polovina diplomové práce bude spjata s procesy tvoření argotických slov na základě dostupné literatury, kdy můžeme zmínit některé z rumunských a českých slovníkových publikací, které se zabývají právě výše zmíněným sociolektem a které budou autorovi nápomocny: *Dicţionar de argou al limbii române* (Croitoru Bobârniche, 1996), *Dicţionar de argou şi termeni colocviali ai limbii române* (Dumitrescu, 2000), *Dicţionar de puşcărie - Limbajul de argou al deţinuţilor din România* (Horea Ţânţaş, 2007), *Dicţionar de argou al lumii interlope* (Tandin, 2009), *Noul dicţionar de argou al limbii române* (Volceanov, 2019), *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov* (Hugo, 2006) a *Šmírbuch jazyka českého: slovník nekonvenční češtiny 1945-1989* (Ouředník, 2016). V textu bude u rumunského názvosloví jednotně používán nový rumunský pravopis podle pravidel z roku 1993.

1. Argot

1.1. Obecná charakteristika českého argotu

V současném českém prostředí lze vnímat termín sociální dialekt neboli sociolekt[3] jako hyperonymum pro slang, argot i profesní mluvu. Společným rysem všech těchto sociolektů je fakt, že si vytvářejí svou vlastní slovní zásobu a že se realizují hlavně v mluvené podobě. S psanou podobou sociolektů se můžeme setkat i v umělecké literatuře. Český jazykovědec František Oberpfalcer konstatoval ve své odborné literatuře, že hranice mezi argotem a slangem je značně kolísavá. Doslova k tomu dodal následující: „Studenti, vojáci, sportovci a umělci rádi přejímají zřejmé argotismy do svého slangu a naopak argot má mnoho vlastností shodných se slangy.“[4] Obdobně problematický je nasnadě vztah slang - profesní mluva, a to především z toho důvodu, že existují určité druhy lidské činnosti, které jsou pro některé zaměstnáním, pro jiné zálibou. Z dnešního úhlu pohledu profesní mluvu a slangy (pracovní) spojuje hlavně jednoznačnost výrazů v konkrétním prostředí a vyjadřovací úspora.

Pokud se zaměříme pouze na vymezení pojmu argot v českém lingvistickém prostředí, tak to je komplikovanější. Definice převzata z *Encyklopedického slovníku češtiny* pojednává o argotu jako o „typu sociolektu, který je v české tradici chápán jako specifická lexikální vrstva příznačná pro neoficiální ústní komunikaci sociálních skupin v oblasti činnosti společensky nežádoucí, až škodlivé.“[5] V souvislosti s výše zmíněnou definicí argotu se významově překrývají pojmy argot, žargon a hantýrka[6]. Tyto pojmy mohou být dále doplněny o již zmíněný slang nebo o pojem obecná čeština. Všechny tyto skupiny mají jedno společné, jedná se o lingvální spojení vymykající se spisovnému jazyku. Dle spisovatele a překladatele Patrika Ouředníka lze jazykové obraty označit neterminologicky jako „nekonvenční češtinu“, jelikož hranice mezi pojmy je velmi těžké přesně definovat.[7]

---

[3] Jedná se o formu národního jazyka, jejíž používání je omezeno u určité sociální vrstvy, skupiny daného jazykového společenství využívající i z čistě praktického hlediska nespisovné hovorové jazykové prostředky.

[4] OBERPFALCER, F. *Argot a slangy.* Praha: Sfinx, 1934, s. 312.

[5] KARLÍK, P. *Encyklopedický slovník češtiny.* Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002, s. 406.

[6] Někteří čeští jazykovědci, např. Patrik Ouředník ve svém díle *Šmírbuch jazyka českého: slovník nekonvenční češtiny 1945 – 1989,* pojem *argot* ztotožňují s termínem *hantýrka.*

[7] OUŘEDNÍK, P. *Šmírbuch jazyka českého: slovník nekonvenční češtiny 1945-1989.* Praha: Volvox Globator, 2016, s. 9.

Český jazykovědec František Čermák v odborné publikaci *Lexikon a sémantika* k vymezení pojmu slang dodává, že „jako neoficiální profesní terminologie různých oborů a oblastí lidského života a činnosti se dělí a liší zpravidla dodaným atributem, např. železničářský, muzikantský slang nebo tzv. slang mladých.“[8] U slangu mladých se jedná většinou o běžnou neformální slovní zásobu, užívanou obecně, tudíž označení názvu slang je tu protimluv, jelikož se nejedná o oborové vymezení. Autor dále poukazuje na jev v minulosti, kdy z nejasného důvodu se pro některé slangy zaváděla i další specifická označení typu hantýrka, žargon nebo argot, která se však příliš neujala. Z tohoto pohledu není jasné, proč by (údajně tajná) mluva narkomanů, zlodějů nebo prostitutek měla mít své jméno a nazývat se zvlášť - lexémem argot. Naopak profesní, kulturní, společenské či sociální skupiny typu příslušníků policie, mediků, hudebníků nebo sportovců takový zvláštní název nedostaly. Dle Františka Čermáka jsou tedy výrazy, hantýrka a žargon, volnými synonymy profesního slangu, pokud se vůbec užívají.[9]

František Oberpfalcer, zakladatel moderního českého bádání o argotu a slangu, právě argot oddělil od slangu tím, že ho charakterizoval jako tajný jazyk určité sociální skupiny, tedy je zde odlišení na základě sociálních rozdílů. K tomu doslova konstatoval: „Lidé bez stálého povolání, tuláci, žebráci, falešní hráči, zloději apod. si vytvářejí zvláštní mluvu také ze snahy, aby se jí dorozumívali jen mezi sebou. Je to nástroj jejich boje s ostatní společností. Argotem mluví individua zločinná a vůbec lidé žijící na okraji lidské společnosti.“[10] Z dnešního pohledu je Oberpfalcerovo stanovisko dosti diskutabilní, jelikož v době, kdy se jazykovědec problematikou sociolektů zabýval, existovaly v tehdejší společnosti značné sociální rozdíly. Mnozí lidé, kteří se pohybovali z nejrůznějších důvodů na okraji společnosti, se pravidelně dostávali do konfliktu se zákonem, někteří zločinectví vnímali jako svoji profesi.

Dle českého lingvisty Jaroslava Suka pod pojmem argot rozumíme skupinovou mluvu, která je záměrně tvořena tak, aby jí nepovolaný nerozuměl. Má tedy umělý charakter, který je určován hlavně fonetikou a velmi často taky základní lexikální zásobou a gramatikou národního jazyka nebo jeho nářečí. Je možno konstatovat, že argot používaný delší dobu v určité sociální vrstvě přestává upřednostňovat svou utajovací funkci a do popředí se u něho

[8] ČERMÁK, F. *Lexikon a sémantika.* Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010, s. 135.

[9] *Tamtéž.*

[10] OBERPFALCER, F. *Argot a slangy.* Praha: Sfinx, 1934, s. 311.

dostává komunikativní funkce.[11] Sám výraz argot nabyl dalších významů, kdy tento jazykový útvar je používán prostě pro označení mluvy podsvětí či jako sprostá, vulgární mluva.

Hovoříme-li o argotu, u většiny autorů, kteří se zabývají tímto sociálním dialektem, panuje shoda na tom, že tím rozumíme řeč, která původně náležela zlodějům žebrákům, cikánům[12] a dalším, tedy uzavřeným, ze společnosti vyřazeným skupinám lidí.[13] Ne všichni se již shodují na záměrně utajovací funkci argotu. Avšak pokud jde o utajování skutečností, tak dle lingvistky Marie Krčmové je třeba vzít v úvahu, že se jednalo o uzavřenou skupinu osob, která o své „práci" hovořila především mezi sebou a ne s kýmkoli, koho potkala.[14]

Český romanista a autor specializující se na obecnou lingvistiku, Jiří Černý, v klasické základní učebnici oboru *Dějiny lingvistiky* nastínil, že v sociolingvistice existují tři typy variant národního jazyka. Do první kategorie patří geografické varianty, které odpovídají územnímu rozdělení jazyka a řadíme sem nejčastěji dialekty. Druhou skupinou jsou varianty funkčně kontextové, které odpovídají sociální situaci, v níž rozhovor probíhá. Posledním typem autor vyčlenil sociální varianty odpovídající sociálnímu rozložení obyvatelstva. Tyto varianty se souhrnně označují jako tzv. sociolekty. Nejčastějšími sociolekty jsou zmiňovány slang a žargon, tedy anglický, respektive francouzský termín pro označení totožného útvaru. Jedná se o mluvy určitých sociálních skupin obyvatelstva, např. studentů, představitelů armády. Lingvista Černý vymezil hranici mezi žargonem a argotem tak, že žargon může mít parazitující funkci na národním jazyce, to znamená, že nedisponuje vlastní gramatikou, liší se pouze lexikem, a na druhou stranu postavení argotu je zcela autonomní, disponuje vlastní lexikální zásobou vč. gramatiky. Jako příklad uvádí pařížský argot, tedy jazyk vyřazené skupiny obyvatelstva na okraji společnosti, který má i utajovací funkci před nepovolanými.[15]

---

[11] SUK, J, *Několik slangových slovníků.* Praha: Inverze, 1993, s. 22.

[12] V práci budou uvedeny lexémy jako cikán, Cikán, dále odvozeniny: cikánský, cikánština apod. V žádném případě nejde o pejorativní vyjádření spjaté s romskou problematikou, avšak v rumunských dobových publikacích se setkáváme např. pouze se zastaralým označením cikánština místo dnes používané romštiny pro vyjádření jazyka tohoto etnického národa. Pro lepší ilustraci je třeba zmínit, že substantivum cikán označuje příslušníka antropologické skupiny; naopak Cikán psáno s velkým písmenem na začátku lexému označuje příslušníka (cikánského) národa.

[13] HÁLA, J. *Jak mluví čeští vězni: místo a úloha vězeňského argotu.* Praha: Vězeňská služba ČR, 2002, s. 9.

[14] KRČMOVÁ, M. *Argot jako prostředek umělecké stylizace.* In KLIMEŠ, L. (ed.). Sborník přednášek z III. konference o slangu a argotu v Plzni 9.-12. února 1989, díl 2., Plzeň: Pedagogická fakulta, 1989, s. 106.

[15] ČERNÝ, J. *Dějiny lingvistiky.* Olomouc: Votobia, 1996, s. 395.

Dle *Slovníku nespisovné češtiny* český argot, tedy mluva podsvětí, se vyvíjel zároveň s německým argotem. Argot západních sousedů se obvykle nazývá *rotwelsch,* kde výraz *rot* označoval žebráky z povolání, zloděje apod., a slovo *welsch* pak byl termín pro románské jazyky - v té době označení pro jakýkoli nesrozumitelný jazyk.[16] Již ve 13. století je tento jazykový útvar popsán v Německu a od konce 15. století se objevují již první slovníky. Jeden z nejznámějších nesl jméno v překladu „Kniha tuláků", přesněji však „Kniha vagabundů".[17,18]

Rekapitulací výše uvedeného lze říci, že tři základní příznaky argotu jsou: mluva (především) společensky deklasovaných skupin, nesrozumitelnost pro nezasvěcené a cíleně utajovaný obsah.

1.2. Obecná charakteristika rumunského argotu

Rumunský sociální dialekt, argot, řadíme stejně jako u jiných světových jazyků k podskupině nespisovné hovorové řeči. V jednom z vydaných slovníků, zabývajících se rumunským argotem po pádu komunismu v roce 1989 v Rumunsku, autor poukazuje na to, že argot je odvětvím jazykového společenství, prostřednictvím něhož určitá skupina mluvčích vytváří rozmanitou škálu slovních a výrazových obratů, které mají primárně maskovat některé negativní aspekty reality z jejich prostředí nebo tajit něco nekalého, protiprávního, nezákonného, čeho se tyto kategorie sociálních vrstev dopouštějí.[19] V soudobé odborné rumunské literatuře je obtížné najít definici pojmu argot, aby současně zohledňovala všechny stavy, natolik odlišné od argotické mluvy podsvětí, jazykového vyjadřování dnešní mládeže a obecně těch, kteří přijímají nekonvenční způsob komunikace. Jazyk se tak stal a stává prostředkem jakési solidarity a odlišení od lidí mimo komunitu.

V anglicky mluvících zemích rumunskému pojmu argotu odpovídá totožným významem lexém *slang.* V anglicko-rumunské slovníkové publikaci z roku 2004 se o tomto pojmu hovoří jako o mluvě obecně nevyužívané v důležité, seriózní debatě, která zahrnuje velmi hovorové a nezdvořilé (až hrubé) výrazy, z nichž některé jsou používány určitými

[16] HUGO, J. *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov.* Praha: Maxdorf, 2006, s. 20.

[17] HUGO, J. *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov.* Praha: Maxdorf, 2006, s. 20.

[18] vagabund = tulák, povaleč, pobuda, vandrák, gauner, lump

[19] CROITORU BOBÂRNICHE, N. *Dicţionar de argou al limbii române.* Slobozia: Editura Armina, 1996, s. 5.

sociálními skupinami.[20] Samotná myšlenka nezdvořilého chování, hrubosti, která je vyjádřena pomocí argotu, je ilustrována i v odborné publikaci rumunského lingvisty G. Constantinesca-Dobridora.[21]

Některá badatelská díla, mezi která můžeme řadit i ta od jazykovědců Eleny Slave nebo Alexandra Graura, zdůrazňují kryptickou hodnotu rumunského argotu, jeho utajovací funkci, která je nepřístupná těm, co nejsou součástí určité sociální skupiny. Toto zjištění je samozřejmě důležité z toho důvodu, že zásada utajení je nezbytná zejména v mluvě podsvětí. Avšak velká část argotu nemá status tajného kódu. Slouží především k soudržnosti a dodržování určitých pravidel v sociálních skupinách.

Jazykový útvar argot má trojnásobnou hypostázi: hravou, estetickou a expresivní. Prostřednictvím argotu jsou estetické možnosti jazyka vědomě využívány skrze hru, subjektivitu a humor. Jakožto jazyk výrazový, je argot prostředkem záměrně provokativním a zábavným a oblastí projevující anonymní tvořivost. Jak ve svém díle *Stilistica limbii române* zmiňuje významný rumunský lingvista, filolog, novinář a později politik, Iorgu Iordan: „Expresivita se liší u jednotlivých slov, období nebo dokonce i jednotlivců. Jednou z vlastností expresivních výrazů totiž je, že se rychle opotřebovávají, a to kvůli jejich častému používání.“[22] Inovace, např. „velkolepá“ metafora nebo překvapující slovní hříčka, se stává modelem mnoha dalších metafor a podobných obratů se slovy.[23]

Utajovací funkce argotu se vyskytuje zejména v činnostech, při kterých sociální skupiny, pohybující se na periferii společnosti, porušují zákon, tzn. v ilegálních aktivitách. Toto však většinová společnost mluvčích vůbec nerozpozná, pokud do toho záměrně nepronikne. Na druhou stranu hravá funkce argotu se projevuje ve známých výtvorech, vtipech, ironii. Mezi těmito funkcemi neexistuje kategorické vymezení. Lze si všimnout, že i mluva podvodníků, zlodějíčků je velmi barvitá, bohatá, plná humoru, ba dokonce lehce ironická. Například v rumunském argotu se pro vyjádření zloděje mimo jiné užívá výraz

[20] LEVIŢCHI, L. *Dicţionar englez- român.* Bucureşti: Editura Teora, 2004, s. 984.

[21] CONSTANTINESCU-DOBRIDOR, G. *Mic dicţionar de terminilogie lingvistică.* Bucureşti: Editura Albatros, 1980, s. 38.

[22] *Expresivitatea variază de la un cuvânt la altul, ba și de la o epocă la alta sau chiar de la un individ la altul pentru unul și același cuvânt. Căci, o caracteristică a termenilor expresivi este că se uzează repede, și aceasta din pricina desei lor întrebuințări.,* IORDAN, I. *Stilistica limbii române.* Bucureşti: Institutul de Linguistică Română, 1944, s. 12-13.

[23] SLAVE, E. *Metafora în limba română.* Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1991, s. 35.

achizitor, tedy (podle slovníku) osoba nabývající nějakého majetku či věci; nákupčí. Zde je vidět jasná konotace v tom, že v ten daný moment zloděj, pokud se mu jeho (ilegální) pokus o krádež podaří uvést zdárně do konce, je vždy na vítězné straně, zatímco v reálném světě je tomu naopak.

Někteří odborníci na lingvistiku považovali obecně argot i ve 20. století za umělý jazyk, který byl záměrně konstruován konvenčními metodami. Rumunská filoložka M. Baciu Got toto stanovisko nehájí, naopak k tomu ve své publikaci uvádí doslova následující: „Jedná se o mylné tvrzení, podle něhož byl argot považován za jazyk tajný, parazitický a umělý, jenž přitahoval velkou pozornost většiny zapálených lingvistů, kteří vystupovali s pevnými a neměnnými argumenty.“[24] Je pravdou, že některé tajné mluvy se uchylují k systematickým postupům deformace lexika, ale v rumunštině mají tyto metody čistě formálního šifrování zanedbatelnou váhu ve srovnání se spontánním vývojem. Autorka Baciu Got tuto polemiku nad cíleně vykonstruovaným jazykem uzavírá myšlenkou, že u argotu nedocházelo a nedochází k vědomému zpracování, nýbrž se jedná o přirozený vývoj jazyka, který je tvořen prostřednictvím intuitivních asociací. Záměr může být vědomý, proces tvoření argotu však nikoliv. Argot je proces spontánní a konvenční, ale není vědomý.[25]

Pojem argot zahrnuje vícero podobných jazykových mutací, které se částečně překrývají. V jednom z rumunských slovníků zaměřených na jazykovou terminologii se může čtenář seznámit s tím, že tento popisovaný idiom oplývá rozsáhlou lexikální škálou tvořenou jak z běžné slovní zásoby rumunštiny, tak krajovými výrazy (regionalismy) nebo výpůjčkami z cizích jazyků.[26] Jednou z nejstarších známých forem argotu je mluva podsvětí. Tato kódovaná řeč žebráků, tuláků, zlodějů, prostitutek a dalších obdobných společenských skupin se nejvíce odlišuje od obecné rumunštiny. Najdeme zde prvky jazykové nestability, novosti, přebujelé expresivity nebo odborné terminologie. Odborná veřejnost má za to, že školní a studentský argot přebírá a ukotvuje ve své mluvě velmi mnoho slov, frazémů a jazykových výrazů z argotu podsvětí, ale kromě toho také vytváří a obohacuje nespisovný jazyk o své vlastní výrazné znaky. Je potřeba zdůraznit, že argot nelze stejně použít jakkoli, kdykoli, ale s přihlédnutím k místu, okamžiku, situaci, z čehož plyne, že největší zodpovědnost na sebe

[24] *Teza greşită după care argoul este considerat o limbă secretă, parazită şi artificială a atras îndelungi luări de atitudine, solid argumentate, din partea majorităţii lingviştilor pasionaţi de acest aspect*., BACIU GOT, M. *Argoul românesc. Expresivitate şi abatere de la normă.* Bucureşti: Editura Corint, 2006, s. 35.

[25] *Tamtéž*, s. 30.

[26] CONSTANTINESCU-DOBRIDOR, G. *Mic dicţionar de terminilogie lingvistică.* Bucureşti: Editura Albatros, 1980, s. 38.

bere vždy sám mluvčí. Jsme tedy svědky specializace lexému v argotické řeči, převzatém a postaveném na vkusu určité sociální skupiny, v závislosti na profesi, sociální třídě i věku. Popisované sociální nářečí se velmi rychle obnovuje, zahrnuje slova a slovní spojení související se specifickým lokálním prostředím (škola, armáda, vězení, drogová scéna apod.), věkovým vymezením (hudba, sport), publicistikou (televize, rozhlas, tištěná periodika a v hlavní míře veřejná počítačová síť, tedy Internet). V neposlední řadě má v dnešní době na mluvčí obrovský vliv přístupný okolní svět a výpůjčky z cizích jazyků, které jsou přirozeně implementovány do rumunského argotu. Mluva studentů a mládeže celkově je definována postojem jejich nepřizpůsobivosti a odmítáním světa dospělých, vzájemným neporozuměním s jinou generací, potřebou být vždy *in* ve všem, co dělají a nikdy nebýt pozadu a nebýt tedy *out.* Teenageři[27] se často prostřednictvím své řeči uchylují k ironii a přebírají tón lhostejnosti a rouhání. Touha šokovat se projevuje také velmi častým používáním vulgárních slov, která se stávají poměrně rychle automatizovanými. S procesem tzv. *argotického automatismu*, tedy mechanického přijímání a chápání argotu, se názorně setkáme v jednom z publikovaných slovníků zabývajícím se americkým argotem, kde jeho autor Robert Chapman rozlišuje mezi primárním a sekundárním argotem. Primární argot je používán tou skupinou mluvčích, kteří „jako kdyby se již narodili s touto mluvou“, zatímco druhou variantu přijali mladí lidé, kteří se chtějí stát členem pouličního gangu nebo zločincem, hazardním hráčem či uživatelem drog, a tím de facto vyjadřují své pohrdání, nadřazenost a „chytrost“ tím, že si vypůjčí slovní zásobu někoho jiného.[28] V mluvě studentů a celkově mládeže hraje prim expresivita nad kryptickou funkcí.

V současnosti je rumunština oficiálním jazykem jak v samotném Rumunsku, tak i v Moldavsku. U argotu je nutné upřesnit, že existují rozdíly i v závislosti na regionu. Již zmíněné regionalismy budou odlišné u např. bukurešťského nebo jašského argotu. Hlavní město Bukurešť leží v jihovýchodní části Rumunska, naopak druhé největší rumunské město Jasy se nachází v severovýchodní části země, při hranicích právě s Moldavskou republikou, tudíž zde budou i významnější výpůjčky z ruského prostředí, než tomu bude u bukurešťského argotu, kde pro změnu bude větší inklinace k bulharskému argotu. Je tedy zřejmé, že markantnější rozdíl bude spatřován v tom, jak se vyjadřuje současná mládež z Moldavské

[27] *Teenager* je původně anglické označení pro mladého člověka (adolescenta), v současnosti hojně využívané mezi mládeží. Jeho vývojové stádium lze ohraničit pubertou a ranou dospělostí, tedy zpravidla od 11 do 21 let věku.

[28] CHAPMAN, R. *Dictionary of American Slang.* New York: Harper Collins Publishers, 1997, s. 15.

republiky a naopak, jak mladí lidé z různých rumunských měst, v obou případech mluvčí rumunského jazyka.

Z dnešní dostupné odborné literatury na téma rumunský argot panuje určitá shoda na tom, že ti, kteří se nejvíce vědomě či nevědomě učí, používají a dále šíří argotické výrazy, jsou především obyvatelé z periférie společnosti. Vzhledem k tomu, že se tyto deklasované sociální skupiny střetávají z různých důvodů s většinovou společností, tak tímto kolektivním životem dochází k předávání argotického lexika, které si žije dále své příběhy.

Rumunský jazykovědec Iorgu Iordan je toho názoru, že důležitou roli v přenosu argotického jazyka mezi mluvčí hráli v minulosti především vojáci a studenti, již se dostávají do každodenního kontaktu s řadou svých vrstevníků, a navíc lidí stejného věku, kteří pocházejí z různých sociálních a kulturních prostředí a krajů.[29] Druzí jmenovaní, studenti, jsou již od svého mladého věku nejen otevřenější novému poznání, ale také ochotnější naslouchat, někdy i přes svoji schopnost zaujímat teatrálnější postoje. Na jednu stranu, studenti mají pocit, že když budou používat argotické výrazy ve větší míře, tak se tímto verbálním chováním přibližují rychleji k dospělým. Lingvista zaměřující se mimo jiné na rumunský syntax, Valeria Guţu Romalo, na druhou stranu vysvětluje, že přitažlivost a náklonnost, kterou mládež má k argotu, s nímž většinová společnost často nesouhlasí, jí dává pocit svobody, společenské nezávislosti a také jakéhosi odlišného chování od norem, kdy pro děti a především pro mladistvé, má argotické výrazivo zvláštní „příchuť“ díky své novosti, ale možná ještě ve větší míře díky tomu, že mohou šokovat dospělé (rodiče si často stěžují na slovní zásobu, kterou se jejich děti naučí a pochytí ve školních lavicích), neboť používání argotických prvků, právě přes onen nesouhlas, který vyvolává, a skrze nekonformní svět, který evokuje, jim dává pocit oné svobody a nezávislosti.[30] Lze zaregistrovat, že obecně slabost studentů, stejně tak i mládeže, je charakterizována zvláštní malebností, ve které je kryptický znak zastíněn jazykovou tvořivostí, fantazií a humorem. V tomto ohledu by bylo dobré doplnit výše uvedenou formulaci o konkrétní příklad, kdy rumunský argotický výraz *fumiclub*[31] označuje místo mimo školské zařízení, kde se shromažďují studenti, aby si mohli zapálit cigaretu, např. o přestávce či hodině volna. V české studentské mluvě by adekvátním

[29] IORDAN, I. *Stilistica limbii române.* Bucureşti: Institutul de Linguistică Română, 1944, s. 22.

[30] GUŢU ROMALO, V. *Corectitudine şi greşeală: limba română de azi.* Bucureşti: Editura Humanitas, 2002, s. 165.

[31] STOICHIŢOIU-ICHIM, A. *Vocabular limbii române actuale.* Bucureşti: Editura All Educational, 2001, s. 133.

synonymem mohl být lexém *kouřová;* užívá se v ustáleném slovním spojení *jdeme na kouřovou*, což znamená zajít si zakouřit a nejlépe ve větším počtu osob, aby se ještě daly probrat nějaké školní „drby".

Nesmíme zapomenout na skutečnost, že v rumunském prostředí kromě využívaného sociolektu argot má své místo v sociolingvistice i výraz žargon. Oba tyto pojmy původně pocházejí z francouzského prostředí (*argot, jargon).* Rumunská filoložka Daniela Eugenia Vodiţă ve své publikaci z roku 2012 zmiňuje, že termín argot má ve francouzském jazyce následující používaná synonyma (většinou již téměř zaniklá, společností málo používaná): *baragouin, jargon, louchébem, patois, verlan,* a právě pod výrazem *baragouin* byl již na počátku 20. století zmíněn pojem argot v tehdejších literárních publikacích.[32]

Za jeden ze současných jazykových fenoménů je některými lingvisty považován argot kvůli své rozsáhlé lexikální zásobě, která čerpá ze slovní zásoby rumunštiny primárně výrazy archaické, krajové (regionalismy), lidové, odborné terminologické, neologismy a dále z vnějšího světa výpůjčky z cizích jazyků.

Mezi rumunskými lingvisty nepanuje názorová jednota, jak definovat a správně charakterizovat sociolekt žargon. Jediným společným rysem, na kterém se široká odborná veřejnost shodne, je ten, že žargonem hovoří určitá zájmová nebo profesní skupina mluvčích právě kvůli jeho alespoň částečné kryptické funkci, aby jednoduše nepovolaní nedokázali utajené lexikální výrazivo rozluštit. Kvůli tomuto společnému rysu s argotem, někteří jazykovědci spatřují přímou synonymickou paralelu pojmů žargon-argot. Ukažme si, jak jsou tyto výrazy definovány výkladovým slovníkem rumunského jazyka. Slovníková definice argotu zní takto: „Hovorová mluva používaná především tuláky, zločinci apod., srozumitelná hlavně jimi; většinové společnosti záměrně nesrozumitelná."[33] A slovníková formulace rumunského žargonu: „Žargon je zvláštní mluva určitých sociálních skupin, jež odráží přání

[32] VODIŢĂ, D. E. *Argoul în limba română actuală.* Bucureşti: Editura Universitară, 2012, s. 15.

[33] *Limbaj convenţional, folosit mai ales de vagabonzi, răufăcători etc. pentru a nu fi înţeleşi de restul societăţii.,* ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI". *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

mluvčích, aby se řečí odlišili od většinové společnosti, a která je příznačná lexikální hojností a odbornými výrazy zpravidla převzatých z jiných cizích jazyků. “[34]

V rumunské lingvistické slovníkové publikaci z roku 1980 autor definuje žargon jako „zvláštní specifickou mluvu jak zámožných sociálních a profesních skupin (např. doktor, advokát), tak i dalších společenských skupin kvůli přání a touze se odlišit od mluvčích většinové společnosti.“[35]

Rumunský jazyk, stejně jako jiný světový jazyk, disponuje svými složitostmi, s jejichž nástrahami se musejí mluvčí během životního cyklu vypořádat. Pro mnohé se jedná o nepřekonatelné potíže. Jedním z problémů, kterému čelí mluvčí rumunštiny, je možná záměna argotu za žargon a naopak. Argot přestavuje tajný jazyk, kterým se dorozumívají uzavřené sociální vrstvy a skupiny za účelem zásady utajení lexikálního obsahu. Jak již bylo několikrát v práci zmíněno, v této rovině můžeme mluvit o studentském argotu, argotu podsvětí atd. Kryptický rys přestavuje fundamentální znak tohoto sociálního dialektu. Tato utajovací funkce dále vede k tomu, že musí neustále docházet ze strany mluvčích k pravidelné obměně slovní zásoby, jinak by kryptický znak postupně zanikal a byl lehce čitelný pro okolní svět. Pokud budeme hovořit o žargonu a budeme se snažit o komparaci ve vztahu s argotem, tak můžeme konstatovat, že žargon tvoří lexémy a slovní výrazové prostředky technického, odborného zaměření, jež pocházejí především z jiných cizích jazyků, sloužící zapůsobit na ostatní a ohromit je používáním této hovorové nespisovné formy jazyka, ale hlavním rysem zůstává ten, že se jedná o mluvu s velkým zastoupením odborných jazykových výrazů, které právě odlišují určitou sociální či profesní skupinu od většinové společnosti. Zde můžeme zařadit např. žargon z lékařského, advokátního, IT (informační technologie) prostředí atd. Výše uvedený výrok může působit na čtenáře lehce zmatečně, ale pokud si přečtete volně přístupné rumunské internetové články a zaměříte se na jejich diskuze ve veřejné počítačové síti Internet, tak nabudete dojmu, že v některých případech se

[34] *Jargon este limbaj specific, anumitor categorii sociale, care reflectă dorinţa celor ce-l vorbesc de a se distinge de masa mare a vorbitorilor şi care se caracterizează prin abundenţa cuvintelor şi expresiilor pretenţioase, de obicei împrumutate din alte limbi.,* ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI“. *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[35] *Vorbirea specială specifică atât grupurilor sociale şi profesionale înstărite (de exemplu, medic, avocat), cât şi altor grupuri sociale, datorită dorinţei de a se distinge de vorbitorii din societatea majoritară*., CONSTANTINESCU-DOBRIDOR, G. *Mic dicţionar de terminilogie lingvistică.* Bucureşti: Editura Albatros, 1980.

v souvislosti s argotem mluví o sociálních a profesních skupinách, které jsme přiřadili spíše do kategorie žargonu a naopak. Je nadlidské vymezit hranici, jelikož v tomto směru nepanuje většinová shoda ani mezi odbornou veřejností. Jednou z užitečných pomůcek pro rozeznání argotu ze strany laické veřejnosti může být ta, že určitá sociální skupina vytváří úmyslně kódovaný jazyk, kryptické lexikum, nesrozumitelné pro většinovou společnost, za účelem tajit něco ilegálního či jednoduše něco důležitého pro ni samotnou. Oproti tomu jazykový útvar žargon je používán určitou sociální nebo profesní skupinou skrze odborné, specifické výrazy a prostředky. Tyto terminologické výrazy nemají zápornou nebo urážející konotaci vůči někomu, něčemu.

1.3. Argot v rumunsko-českém srovnání

Rumunský a český argot, stejně jako jakýkoli jazykový slang či neformální projev, odrážejí jedinečné kulturní a jazykové charakteristiky jejich příslušných společností. Zatímco oba mohou vykazovat podobné funkce, například oba slouží jako jazykové nástroje pro zasvěcené osoby ke komunikaci kódovanými způsoby, vyvinuly se zcela odděleně v rámci svých příslušných kulturních a jazykových kontextů a mají tedy odlišné rysy formované historickými, sociálními a jazykovými faktory. Rozdíly v argotech těchto dvou jazyků lze spatřit konkrétně ve slovní zásobě, gramatice, výslovnosti či v jednotlivých kulturních vlivech. Autor práce v této samostatné podkapitole uvede i na základě svých dosud nabytých znalostí některé klíčové rozdíly mezi rumunským a českým argotem.

Rumunský argot byl kvůli historickým a jazykovým vazbám Rumunska silně ovlivněn románskými jazyky, zejména latinou a francouzštinou. Kromě toho na rumunský argot působily rovněž vlivy ze strany romštiny, turečtiny, řečtiny a maďarštiny. Zaznamenáváme také působení slovanských jazyků a v poslední době i ze strany angličtiny, tedy jazyka, který ovlivňuje sociolekty globálně.

Pro šíření a vývoj českého argotu byla zásadní právě poloha českých zemí. Území „uprostřed Evropy“ častokrát křižovala vojska, což s sebou mnohdy přinášelo zběhnutí, loupení či žebrání. Právě zde se často potkávali lidé mluvící německy, polsky, maďarsky, francouzsky a taktéž romsky. O českém argotu víme, že se vyvíjel v těsném kontaktu s argotem německým, v němž čtvrtina slov byla původem z romštiny a asi polovina pocházela

z jidiš.[36] Kromě toho je však důležité zmínit, že český argot má slovanské kořeny a je ovlivněn českými dialekty, historickými faktory a poslední dobou i samozřejmě angličtinou a dalšími západními jazyky v důsledku globalizace a kulturní výměny.

Z lexikální stránky rumunský argot obsahuje směs lexémů a výrazů pocházejících například z romštiny, francouzštiny, turečtiny a maďarštiny. Často zahrnuje slovní hříčky, zkratky a přepínání kódu mezi rumunštinou a jinými jazyky. Jako příklad můžeme uvést *boschetar* (bezdomovec, tulák), kdy tento argotický lexém vznikl z obecné slovní zásoby užité v obecném významu – rum. *boschet* (křoví, keř) je původem z francouzského slova *bosquet*.[37]

Za to český argot čerpá především z české slovní zásoby, ale zahrnuje také přejatá slova z němčiny a ruštiny (kdy naopak v rumunském argotu má tento slovanský jazyk minimální zastoupení), což odráží historickou, geografickou a lexikální blízkost. Od začátku 21. století zaznamenáváme velký vliv ze strany angličtiny, zejména v městských oblastech a mezi mladšími mluvčími. V některých případech se jedná o hravé reinterpretace spisovných českých slov.

Sociolekt používaný rumunskými mluvčími často upravuje standardní rumunskou gramatiku pro stručnost nebo pro vyjádření určitého tónu. V rumunském argotu se tedy může vyskytovat zjednodušená gramatika a syntax, zkrácené tvary a netradiční slovosled. V některých případech mohou vypadnout zájmena nebo koncovky sloves, jako například ve výrazu *merem* (jdeme), na místo spisovného *mergem*.[38] Slovesa se často časují nepravidelně nebo se používají nekonvenčními způsoby k vyjádření specifických významů v kontextu argotu.

V porovnání s rumunským argotem, ten český, má tendenci zachovávat základní gramatickou strukturu českého jazyka, ale může některé konstrukce zjednodušit nebo pozměnit z důvodu účinnosti nebo utajení. Často zahrnuje hravou manipulaci se slovními tvary a koncovkami a také ojedinělé gramatické konstrukce. Standardní gramatické prvky

---

[36] HUGO, J. *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov.* Praha: Maxdorf, 2006, s. 14-16.

[37] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI". *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[38] *Tamtéž.*

jsou zde běžně nahrazovány slangovými výrazy, jako je například použití „dost“ (hodně) místo „velmi“ k zesílení přídavných jmen.

Výslovnost v rumunském argotu se může lišit od standardní rumunštiny kvůli neformální a často rychlé povaze komunikace v rámci těchto subkultur, avšak odchylky nejsou signifikantní. Přesto některé zvuky mohou být přehnané nebo změkčené a mohou se lišit v závislosti na pozadí mluvčího nebo regionálního dialektu.

Český sociolekt se obvykle řídí fonetickými pravidly českého jazyka, ale může obsahovat změny nebo akcenty specifické pro určité subkultury nebo regiony. Některá slova mohou být vyslovována s důrazem na slabiky nebo s výrazným rytmem charakteristickým pro mluvený slang.

V rumunském prostředí argot odráží sociální problémy, politické klima a městskou kulturu. Může zahrnovat výrazy související s korupcí, chudobou a každodenním životem ve městech, kde i v samotném hlavním městě je specifická místní argotická mluva. Použití argotu v rumunské společnosti může znamenat příslušnost k určité skupině nebo subkultuře, což vytváří pocit identity a solidarity mezi jejími mluvčími. Často také zahrnuje prvky rumunského folklóru, hudby a pop kultury, stejně jako odkazy na historické události a postavy.[39]

Český sociální dialekt odráží hodnoty, humor a postoje společnosti, často ovlivněné historickými událostmi, jako byla například sametová revoluce a přechod k tržnímu hospodářství. Obsahuje odkazy na českou literaturu, film a hudbu, stejně jako argot specifický pro městské nebo venkovské subkultury v zemi.[40]

V různých rumunských regionech se mohou vyskytovat vlastní varianty argotu, s odlišnými dialekty a místními slangovými výrazy ovlivněnými geografickými faktory, historickými interakcemi a kulturními rozdíly v rámci Rumunska a sousedních regionů. Například argot v Sedmihradsku se může lišit od argotu ve Valašsku.

Podobně může český argot vykazovat regionální variace s odlišnými slangovými termíny a výrazy používanými v různých částech České republiky, ovlivněné místními

[39] NAŠINEC, Jiří. *Aktuální otázky struktury a fungování studovaného areálového jazyka II.* (seminář) Praha, FF UK, dne 10.03.2016.

[40] *Tamtéž.*

dialekty, historickými událostmi a socioekonomickými faktory. Například argot v Praze se může lišit od argotu na Moravě.

Rumunská argotická mluva je široce používána v neformálním prostředí i mezi přáteli a vrstevníky a je obecně přijímána v běžných rozhovorech, kdy tímto koloběhem vznikají nové argotické výrazy a časem zanikají ty, které se již tolik nepoužívají a jsou nahrazovány novějšími, jež jsou mezi mluvčími více *cool*. Setkáme se i s výrazy, které mohou být považovány za vulgární nebo urážlivé. Stejně tak i český argot se běžně používá mezi mladými lidmi a v neformálním prostředí, ale jeho přijatelnost se liší v závislosti na publiku. I zde mohou být argotická spojení v určitém prostředí považována za hrubá a nevhodná.

Srovnávané argoty jsou dynamické a neustále se vyvíjející. Přizpůsobují se změnám ve společnosti, technologiím a kulturním trendům. Postupem času se objevují nová slova a výrazy, které odrážejí posuny v populární kultuře, jazyku mládeže a v rámci globálních vlivů.

Závěrem lze říci, že zatímco rumunský i český argot sdílejí určité podobnosti ve svých jazykových rysech a společenském významu, vykazují také výrazné rozdíly zakořeněné v jejich historickém původu, sémantických rysech a sociálních kontextech. Pochopení těchto rozdílů poskytuje cenné poznatky o jedinečné jazykové a kulturní krajině Rumunska a české kultury.

2. Historický vývoj rumunského argotu

2.1. Nástin počátků vývoje rumunského argotu

Na úvod této kapitoly zabývající se historickým vývojem rumunského argotu je potřeba zmínit, že po dlouhou dobu nebyl v rumunské odborné literatuře ustanoven jednotný výraz, který by označoval popisovanou nespisovnou hovorovou mluvu tak, jak jí známe a definujeme z dnešního pohledu. Rumunský argot neměl jednotné stabilní označení, které by vzešlo z rumunského prostředí, tedy samotnými mluvčími, a ani z prostředí vnějšího. Např. rumunský prozaik, básník a překladatel George Baronzi popisovaný sociolekt pojmenoval jako *limba cârâitorilor* (rumunské adjektivum *cârâitor* znamená kdákavý, krákavý; v argotickém pojetí se tento výraz překládá jako mluva zlodějíčků).[41] Rumunský novinář V. Scântee tento sociální dialekt nazval *şmechereasca* (adjektivum označující v rumunském jazyce někoho, kdo je mazaný, lstivý, vychytralý, umí ve všem chodit, dokáže si poradit, tedy mluva osob vyznačující se touto povahou, charakterem).[42] Jiní mluvčí používali výraz *limba păsărească,* tedy doslova ptačí mluva, avšak v argotickém pojetí označení pro hantýrku. Zde hledejme konotaci s kapesními zlodějíčky, kteří se rekrutovali mimo jiné i z řad Cikánů. Pro ně se v rumunském argotu vžilo označení *cioroi* (vrány) a eufemisticky *pasări* (ptáci).[43]

Počátky vývoje rumunského argotu jsou spjaty s druhou polovinou 19. století s humoristickým týdeníkem *Nichipercea*, který založil v roce 1859 a vedl v Bukurešti rumunský publicista, satirický novinář Nicolae T. Orăşanu. Ve snaze vyhnout se cenzuře ze strany dobových státních úřadů a představitelů, humoristický časopis byl několikrát přinucen změnit svůj název a na čas se objevil i v brožované podobě. V roce 1860 redakce tohoto časopisu publikovala bez uvedení autora a pod názvem *Coarnele lui Nichipercea* ucelený seznam argotických výrazů, které pocházejí z „dialektu trestanců (vězňů) a kavárenských karbaníků“ (*dialectul puşcăriaşilor şi al cartoforilor de cafenele*).[44] Autor tohoto seznamu o rok později uvedl a seznámil čtenáře v knižním svazku *Întemniţările mele* s dalšími argotickými výrazy a termíny, které souhrnně pojmenoval jako tzv. „žargon

[41] VASILIU, A. *Din argoul nostru.* (článek), DENSUSIANU, O. *Grai şi suflet, vol. VII, Revista „INSTITUTULUI DE FILOLOGIE ŞI FOLKLOR“.* Bucureşti: Atelierele SOCEC & CO., S.A., 1937, s. 95.

[42] *Tamtéž.*

[43] *Tamtéž.*

[44] SECHE, M. *Schiţă de istorie a lexicografiei române, vol. I.* Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1966, s. 98.

zatčených, kterým se dorozumívají jedni s druhými, aniž by jim rozuměli dozorci“.[45] Do dnešní doby se ze seznamu publicisty a básníka Nicolae T. Orăşana zachovaly v běžné hovorové mluvě např. následující termíny *lovele* (výraz pro peníze ~ *bani), mardeală* (označení pro výprask, bití ~ *bătaie*), *sticlete* (výraz pro vojáka ~ *soldat*).[46]

Představitel rumunské prózy a poezie George Baronzi vydal v roce 1862 první svazek třídílného románu *Misterele Bucureştilor*. Zdrojem inspirace při napsání tohoto cenného díla byl pro rumunského prozaika francouzský román *Les Mystères de Paris.* Autorem literárního díla z roku 1842 je Eugène Sue. Největší hodnotou rumunsky psaného románu je skutečnost, že se jedná o první literárně psané dílo, ve kterém autor používal argotismy. V románu G. Baronzi uvádí definici rumunského argotu, kdy tento sociolekt označil pod již výše uvedeným lexikálním termínem *limbajul cârâitorilor:* „Pod pojmem mluva zlodějíčků, darebáků máme na mysli to, čemu se ve francouzštině říká argot: francouzský argot, cikánský argot atd. Tedy jedná se o druh mluveného jazyka používaného podivnou, podezřelou společenskou třídou k tomu, aby hovořili o svých plánech a myšlenkách tak, aby jim nerozuměli ti, kterých se bojí.“[47] Původ argotického označení *limbajul cârâitorilor,* který poprvé zmínil a definoval George Baronzi, nebyl dosud zcela terminologicky objasněn. Lexém *cârâitori* by mohl mít buď spojitost s cikánskou komunitou (argoticky označováni jako *cioroi*) anebo by mohl označovat mluvčí v této době nesrozumitelného místního dialektu.[48]

Literární díla dvou výše uvedených rumunských představitelů představují na začátku druhé poloviny 19. století první ucelené soupisy argotických výrazů z rumunského prostředí. Rumunská lexikografie však musela „počkat“ ještě dalších 60 let, než byla vydána v Bukurešti v roce 1936 první slovníková publikace zabývající se argotem pod názvem *Argot-ul apaşilor- Dicţionarul limbii şmecherilor* (autor V. Cota).

---

[45] *Jargonul arestanţilor, în care vorbesc unii cu alţii, fără a fi înţeleşi de gardienii lor.,* VOLCEANOV, G., VOLCEANOV, A. *Dicţionar de argou şi expresii familiare ale limbii române.* Bucureşti: Livpress, 1998, s. 10.

[46] *Tamtéž,* s. 11.

[47] *„Prin limbajul cârâitorilor înţelegem ceva ce se zice ce în limba francesă Argot; argot français, argot bohémien, etc. adică un fel de limbajul convenţional întrebuinţat de clasa oamenilor suspecţi spre a şi comunica ideele sau proiectele, astfel încât să nu fie înţeleşi de aceia de care se tem.“*, BARONZI, G. *Misterele Bucureştilor, vol. I.* Bucureşti: Tipografia ziarului Naţionalul, 1862, s. 131.

[48] ZAFIU, R. *Diversitate stilistică în româna actuală.* Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti, 2001, s. 201.

První desetiletí 20. století představují důležité období pro studium argotu v Rumunsku, neboť právě v těchto letech, ať už to bylo v běžném denním tisku nebo ve vydaných článcích autorů více či méně znalých při zkoumání popisovaného jazykového jevu, se širší veřejnost dozvídá o argotu. Začínají se objevovat různé příspěvky s rumunským sociolektem, od poznámek na několik řádků nebo krátkých článků až po skutečné studie zaměřené právě na tuto nespisovnou hovorovou mluvu.

Pravděpodobně prvním článkem, který již ve svém titulním názvu odkazuje na argot, je článek nazvaný *Şmechereasca.* Autorem článku je V. Scântee, který ho publikoval dne 21. listopadu 1906 v rubrice *Din Viaţa Puşcărie* v novinovém periodiku *Dimineaţa.* Výše uvedený rumunský autor článku má velký podíl na tom, že kromě později zažitého a používaného výrazu *argou,* který vzešel z francouzského termínu *argot*, se do rumunského jazykového oběhu dostalo právě i označení *şmechereasca* pro nespisovnou mluvu některých společenských skupin záměrně jiným nesrozumitelnou. V deníku *Dimineaţa* č. 1004 se rumunský literát snažil stručně představit původ lingvistického fenoménu, který sám považoval za unikátní: „Mluva mazaných zlodějíčků a podvodníčků je ta, kterou si zloději vymysleli a pokřtili svůj jazykový slovník plný tajných slov a znaků. Vypadá to, že začátek vývoje této mluvy není starší více jak 40 let, tedy mluvíme o době, kdy policejní složky a soudní orgány začaly v zemi regulovat a brojit právě proti vězňům a podobným společenským skupinám.“[49] Dále V. Scântee ve svém článku nastínil možnou teorii, jakým byla tato mluva založena: „Jeden starší zloděj mě ujistil o tom, že tato mluva mazaných a lstivých lidí byla založena trestanci z vězení Ocnele-Mari[50], kteří tam vytvořili ‚komisi‘ složenou z různých společenských skupin zlodějů.“[51] Z dnešních znalostí již víme, že se jednalo o teorii mylnou. Dále autor článku o argotu poukazoval na skutečnost, že lexikum popisovaného jazykového jevu je tvořené i výpůjčkami z jiných cizích jazyků: „Je známo, že v této komisi byli zastoupeni i zloději, kteří jsou původem: Židé, Rusové, Cikáni a Maďaři. Z toho lze usuzovat, že velmi mnoho nespisovných hovorových slov, které tvoří tuto mluvu, jsou součástí jazyků

[49] *Şmechereasca este vorba cu cari hoţii şi-au botezat dicţionarul lor secret de cuvinte şi de semne. Se pare că şmechereasca, nu datează de cât de vreo 40 de ani de când cam şi aparentele poliţieneşti şi judiciare din ţară şi-au reglementat mai cu temei fiinţa contra puşcăriaşilor.,* SCÂNTEE, V. *Din Viaţa de Puşcărie* (sloupek). *Şmechereasca* (článek). *Dimineaţa* (deník) č. 1004, 21.11.1906, s. 4.

[50] Vězeňské zařízení se v minulosti nacházelo v centrální části Rumunska nedaleko města Râmnicu Vâlcea.

[51] *Un bătrân hoţ m-a asigurat că şmechereasca a fost compusă de puşcăriaşii din Ocnele-Mari, cari au însărcinat o „comisiune“ compusă din diferite categorii de hoţi.,* SCÂNTEE, V. *Din Viaţa de Puşcărie* (sloupek). *Şmechereasca* (článek). *Dimineaţa* (deník) č. 1004, 21.11.1906, s. 4.

výše uvedených národů.“[52] Závěrem rumunský představitel zmínil ve svém publikovaném článku možné domněnky, které ho vedly k interpretaci, že komise ve vězení tvořená z různých společenských skupin se skládala ze židovských pouličních kapesních zlodějíčků (*pungaşi*), ruských nebo maďarských pašeráků (*contrabandişti*) a místních vrahů z řad Cikánů (*ucigaşi*). Vyjmenované nelegální společenské skupiny pohybující se na periferii společnosti přinášely ze svých nespisovných hovorových řečí lexikální výrazy, jenž poté ve vězení utvořila celek, který dnes známe pod pojmem argot. Postupem času tyto společenské kategorie byly nuceny měnit a obměňovat svoji slovní zásobu, aby nadále jejich jazyk byl jazykem záměrně nesrozumitelným pro nežádoucí skupiny lidí. Článek V. Scântea o úmyslném utváření tajné slovní zásoby vybranou skupinou zločinců, kteří lingvisticky zakódují pojmy specifické pro jejich nelegální zaměstnání, se zdá být poněkud neuvěřitelný, avšak jeho pravost nelze zcela ověřit.

Na pomezí začátku 20. století a meziválečného období zaujímá své důležité místo v literatuře rumunské a francouzské, filolog Lazăr Şăineanu, který je autorem významného encyklopedického slovníku *Dicţionar universal al limbii române,* který vyšel v roce 1896. L. Şăineanu stál na počátku prvních pokusů provedených studií a výzkumů rumunského argotu, který je spjat s francouzským prostředím. Navrhl jednu z nejzajímavějších etymologických hypotéz argotu. Na základě podobnosti mezi výrazy *argot* a *ergot* usoudil, že v mluvě zločinců, lingvistické termíny z okruhu francouzského argotu jsou ve skutečnosti metafory, které odkazují na některé každodenní činnosti vybraných sociálních skupin. Jak již uvedl ve francouzsky psaném díle *L'argot ancien* z roku 1907, původní francouzský termín *argot* označuje nějakou profesi nebo spolek zlodějů a z toho odvozené substantivum *argotier* představuje zloděje a verbum *argoter* osobu, která žebrá.[53] Tento lingvista dále nastínil, že francouzský výraz *argot,* od toho v rumunštině *argou,* pochází terminologicky z lexému *ergot*, tedy výraz označující v rumunštině „dráp“ (*gheară*). V rumunském prostředí se vžil v podsvětí argotický frazém *a da o gheară ~ a fura/ a cerşi* (dát, udělat drápem ~ krást/ žebrat).[54] Právě L. Şăineanu má velkou zásluhu na tom, že se poté v meziválečném prostředí a de facto až do současnosti v rumunském lingvistickém prostředí uchytilo mezi odborníky

[52] *Se vede că în această comisiune au fost şi hoţi de origine: evrei, ruşi, ţigani şi unguri, judecându-se că foarte multe cuvinte convenţionale aparţin limbilor ce vorbesc mai sus-numiţii.,* SCÂNTEE, V. *Din Viaţa de Puşcărie* (sloupek). *Şmechereasca* (článek). *Dimineaţa* (deník) č. 1004, 21.11.1906, s. 4.

[53] MILICĂ, I. *Expresivitatea argoului.* Iaşi: Editura Universităţii Alexandru Ioan Cuza, 2009, s. 13.

[54] MILICĂ, I. *Expresivitatea argoului.* Iaşi: Editura Universităţii Alexandru Ioan Cuza, 2009, s. 14.

a veřejností rumunský výraz *argou*, který označuje mluvu společenské spodiny, kde jejím hlavním znakem je zásada utajení jejího obsahu před nezasvěcenými posluchači.

2.2. Vývoj rumunského argotu v meziválečném období

Badatelská činnost, týkající se rumunského argotu, se s výjimkou teorie předního rumunského jazykovědce I. Iordana, která bude později zmíněna, vyvíjela dvěma směry. Rumunští lingvisté se buď zaměřili na shromažďování a následné glosování lingvistického materiálu nebo na vydávání teoretických studií. Charakteristickým prvkem argotu meziválečného období je snaha napodobovat a přebírat některé modely lexikografických a stylistických analýz, a to primárně z lingvistiky západoevropské. Tendencí bylo, že někteří autoři zavedli řadu teoretických pozorování, jejichž cílem bylo popsat složitost lingvistické reality zachycené terénním výzkumem. Etymologie lingvistických termínů je bezpochyby nejdůležitějším aspektem zájmu autorů mnoha studií o rumunském argotickém lexikonu. Pozornost věnovaná mluvě některých skupin mluvčích z nižších sociálních tříd představuje ve skutečnosti jen velmi malou část kulturních projevů souvisejících s širším fenoménem modernizace rumunské společnosti té doby. Ze sociolingvistické perspektivy, tehdejší rozvoj rumunských měst upřednostňoval dynamizaci vzájemného působení městské periferie a centra, což mělo za následek vznik výraznější městské mentality, která implicitně dala vzniknout novým společenským spodinám.

Články, reportáže či seznamy slov rumunského argotického výraziva byly publikovány ve 20. a 30. letech 20. století převážně v následujících dobových denících a časopisech *Dimineaţa, Ordinea, Adevărul literar şi artistic, Realitatea ilustrată, Ilustraţiunea română.* Dle A. Vasilia mnoho argotických výrazů z těchto seznamů bylo publikováno bez jakékoliv vědecké kontroly, navíc s tiskařskými překlepy a nesprávnými interpretacemi. Přesto tyto články psané i jazykovědnými diletanty mají určitou vědeckou hodnotu a měly by dále posloužit jako podklad pro budoucí výzkumné práce.[55]

V letech 1922 a 1923 rumunský literární časopis *Adevărul literar şi artistic* zveřejnil seznamy slov převzatých z argotické mluvy provinilců, vězňů, vojáků, právníků nebo

[55] VASILIU, A. *Din argoul nostru.* (článek), DENSUSIANU, O. *Grai şi suflet, vol. VII, Revista „INSTITUTULUI DE FILOLOGIE ŞI FOLKLOR“.* Bucureşti: Atelierele SOCEC & CO., S.A., 1937, s. 97.

kadeřníků.[56] Zkoumání těchto seznamů slov ukazuje na problémy vědců, s kterými se setkali při vytváření argotického specifika některých jazykových termínů a výrazů. Nedostatek rozlišovacích kritérií mezi žargonem a argotem je trvalého charakteru a je vysvětlen jak nepříliš hlubokými lingvistickými znalostmi některých badatelů, tak i neexistencí více diferencované teorie, která by ilustrovala individualitu argotu ve vztahu k jiným lingvistickým skutečnostem (používané žargonové termíny, hovorové lexémy a výrazy). Kromě toho je třeba poznamenat, že jedinými aspekty, které vzali v úvahu zájemci o shromažďování a zveřejňování argotických lexikálních prvků, se jeví sémantická expresivita a novost slov. Jeden z přispěvatelů literárního časopisu *Adevărul literar şi artistic,* Barbu Lăzăreanu, rumunský filolog židovského původu, se pokusil zachytit a zdůraznit ústní podání argotu vydáním krátkých konverzačních výňatků nebo ilustrativních prohlášení.

Po dobu téměř třech desetiletí se od 20. let 20. století rumunská veřejnost mohla setkávat s argotem v pravidelně vycházející publikaci nazývající *Dacoromania,* kterou vedl významný lingvista Sextil Puşcariu. Toto periodikum publikované v sedmihradském městě Kluž na svých stránkách věnovalo několik článků a recenzí zabývajících se různými aspekty rumunského argotu. Zde mimo jiné rumunský jazykovědec Emil Petrovici publikoval ve 30. letech 20. století zajímavý článek *Cuvinte argotice sud-slave de origine românească* (Jihoslovanská argotická slova rumunského původu). V článku autor došel k závěru, že pouze část argotismů ze seznamu nashromážděných jazykových termínů v několika srbských městech jsou rumunského původu, přičemž ostatní jsou vypůjčena z arumunštiny[57] nebo albánštiny.[58]

V roce 1932 přední uznávaný rumunský lingvista a filolog Iorgu Iordan, vydal první ze svých děl významných pro odbornou veřejnost, a to *Introducere în studiul limbilor romanice. Evoluţia şi starea actuală a lingvisticii romanice* (Úvod do studia románských jazyků. Vývoj a současný stav románské jazykovědy). Postupem času se badatelská práce stala povinným bibliografických odkazem v oblasti románské lingvistiky,

[56] DOBRESCU, Al. V. *Argotul. Argotul pungaşilor - argotul sportiv - argotul modern.* Bucureşti: Editura „Oficiul de librărie“, 1938, s. 8.

[57] Jedná se o románský jazyk, který má nejblíže z lingvistického hlediska právě k rumunštině, jímž se v současnosti mluví převážně v Srbsku, Severní Makedonii, Bulharsku, Řecku či Albánii. Lexikum arumunštiny obsahuje hodně převzatých slovanských výpůjček.

[58] PETROVICI, E. *Cuvinte argotice sud-slave de origine românească* (článek). *Dacoromania. Buletinul „Muzeului Limbii Române“, vol. III.* Cluj-Napoca: Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul“, 1931-1933, s. 175.

kdy toto dílo bylo postupně přeloženo do několika světových jazyků. Není divu, že jedna kapitola, kriticky prezentovaná v následujících řádcích, je věnována argotickému výzkumu.

Syntéza I. Iordana zahrnuje četné nové teoretické a metodologické poznatky, které mají zároveň určitá omezení spojená s jakýmkoli vědeckým přístupem, jejž zdaleka nezastínily důležitost argumentace. Stručně řečeno, poté, co autor představil význam termínu argot, debatuje o identitě argotické slovní zásoby a sleduje dva definující aspekty (sociolingvistické rysy a zdroje expresivity). Charakteristiky argotu jsou nastíněny odkazem na rumunské pojmy *limbă comună, dialect, limbaj special, vorbire populară* (obecný jazyk, nářečí, zvláštní mluva, lidová mluva). V souladu s myšlenkami některých zástupců francouzské jazykové školy, se rumunský představitel domnívá, že nejdůležitějším rysem argotu je zvláštní mluva jisté společenské skupiny. V podkapitole nazvané *Argot-urile şi studiile asupra lor* se jedno ze zjištění rumunského lingvisty týká terminologické nejasnosti existující v bádáních o argotu. Autor ve své práci po provedeném výzkumu a nasbírání informací definoval tři základní znaky argotu takto: *l) „limbajul răufăcătorilor, vagabonzilor, cerşetorilor şi al altor categorii sociale similare" 2) „ceea ce se mai cheamă şi jargon, adică vorbirea specială a unor categorii sociale determinate, cum sunt soldaţii, muncitorii, studenţii, artiştii, şcolarii etc." 3) „tot ce intră în limba cultă din vorbirea populară şi se caracterizează prin naturaleţe, spontaneitate, afectivitate etc."*[59] První definice charakterizuje argot jako jazyk zločinců, tuláků, žebráků a podobné společenské spodiny. Iorgu Iordan dále druhou formulací argotu rozšířil pole působnosti i na oblast žargonu, tedy na zvláštní mluvu jisté společenské skupiny, do které se řadí mluva vojáků, dělníků, studentů, umělců a dalších. Tímto autor de facto do definice argotu včlenil i výrazové zvláštnosti mluvčích různých profesních kategorií, kteří nejsou společensky spjati s podsvětím, ale jež si vytvořili svá vlastní jazyková pravidla, podobně utajená a šifrovaná jako u mluvy těch, kteří žijí na periferii společnosti. Poslední vymezení, které zmínil I. Iordan (bod 3), vyjadřuje názor např. angloamerických badatelů a jazykovědců, kteří asociovali argot s přechodnou normou mezi vulgárním a hovorovým vyjadřováním. Z výše uvedené definice je zřejmé, že rumunský představitel poukazoval na to, že argot se ztotožňuje s lidovým jazykem, můžeme ho vymezit jako souhrn všeho, co přichází z lidové mluvy a nese prvky přirozenosti, spontánnosti, živelnosti a citové náklonnosti.

[59] IORDAN, I. *Introducere în studiul limbilor romanice. Evoluţia şi starea actuală a lingvisticii romanice.* Iaşi: Editura Institutului de Filologie Română, 1932, s. 411-412.

V první polovině 30. let 20. století se ve francouzsky psaném jazykovědném časopisu *Bulletin linguistique* vydávaném v Bukurešti objevila studie pod názvem *Les Mots tsiganes en roumain,* jejímž autorem je rumunský lingvista Alexandru Graur. Tento francouzsky publikovaný článek hovoří o cikánských lexémech vyskytujících se v rumunštině. Autor se ve studii zabývá nejen svou rodnou řečí, ale právě také cikánským jazykem v Rumunsku, který nebyl do té doby zevrubněji prozkoumán. Dle názoru A. Graura nejrozšířenějším polem působnosti, kde se lze setkat s cikánským lexikem zakomponovaným v rumunštině, je mluva nižších společenských vrstev městského obyvatelstva. Pokud hovoříme o hlavním rumunském městě, Bukurešti, máme na mysli především mluvu zlodějíčků, menších podomních obchodníků nebo dokonce argot středoškolských studentů, který je do značné míry tvořen cikánskou slovní zásobou. K tomu dále jazykovědec dodal, že čím více se stává jazyk vulgárnějším, tím je lexikum drsnější, hrubší, a tím se stává časem akademický jazyk přesnějším a správně užívaným.[60]

Prostřednictvím některých význačných prací rozsáhlého díla I. Iordana, které již byly zmíněny nebo budou uvedeny, byla rumunská lingvistika přijata do vybraného kruhu velké evropské lingvistické rodiny meziválečného období. Žák a zároveň následovník významného rumunského lingvisty a filologa Alexandra Philippida, Iorgu Iordan, založil mezi léty 1934 až 1945 pod příznačným názvem *Buletinul Institutului de Filologie Română*[61] *„Alexandru Philippide“* rumunský ekvivalent obdoby prestižní publikace *American Speech,* tedy akademického odborného časopisu zaměřeného na americké sociolekty, který nepřetržitě vychází již od roku 1925. Ačkoliv toto periodikum vycházelo v moldavských Jasech a mělo relativně krátkou existenci, přesto čítá celkem 13 vydaných ucelených svazků. Každý rok se však podařilo vydat pod vedením I. Iordana jednotný a hodnotný pohled na studium argotického jevu a hovorové rumunštiny. Iordanův názor na rumunský, potažmo evropský argotický fenomén, byl konstantního rázu a jeho vědecké názory na toto téma byly publikovány v některých navazujících autorových dílech z let 1943 a 1944.

Kritické hledisko Iordanových myšlenek o identitě a expresivitě argotu bylo již zmíněno v úvodní stati prvního svazku *BIFR „Alexandru Philippide“.* Článek *Programul nostru* je důležitý nejen proto, že se v něm vyskytují teoretické myšlenkové proudy autora ohledně rumunského argotu, ale také proto, že odráží různé autorovy obavy při vědeckém

[60] GRAUR, A. *Les mots tsiganes en roumain* (článek). *Bulletin linguistique, vol. II.* Bucureşti: Editura „Cultura Naţională“, 1934, s. 112.

[61] Autor práce pro toto periodikum bude používat dále v textu zkratku začátečních písmen- tedy *BIFR*.

zkoumání národního jazyka: fonetickou a gramatickou stránku jazyka, stylistiku, etymologii a slovní zásobu, toponyma a antroponyma, jazykové vztahy apod. Pokud jde o argot, článek si klade za cíl objasnit postavení, které tento lingvistický jev zaujímá v rumunském jazyce. Rumunský lingvista dále poukazuje na pojem *limbă comună* (lidový jazyk), jenž má mít úlohu jakéhosi všeobecného dorozumívacího prostředku, ať už v podobě psané či mluvené.

Závěrem I. Iordan ve svém článku zdůrazňuje fakt, že jazyk, kterým hovoří mluvčí střední vrstvy, tedy městské obyvatelstvo, by měl být, alespoň částečně, asociován s mluvou sociálních skupin žijících na jejich periferiích (*limbajul mahalalelor*[62]), tedy s jazykem, který stojí na rozhraní jazyka lidového a dialektu, tedy argotu.[63] Frazém *limbajul mahalalelor* by mohl být nahrazen v současnosti novějším slovním spojením *limbajul de cartier.* Je potřeba zmínit, že v tehdejší době, lexikální výraz *limbaj de mahala (cartier)* měl argotickou formu a z kulturního hlediska označoval způsob mluvy mládeže v městských oblastech.

Druhá polovina 30. let 20. století je pro rumunskou literární odbornou veřejnost důležitá v tom smyslu, že v roce 1936 byl vytvořen první argotický slovník rumunštiny, který nese označení *Argot-ul apaşilor- Dicţionarul limbii şmecherilor.*[64] Již z názvu je patrné, že samotný jeho autor, V. Cota, odkazuje na svého předchůdce V. Scântea, který o 30 let dříve uvedl do rumunského oběhu argotické označení *şmechereasca*, jež odkazuje na nespisovnou mluvu některých společenských skupin záměrně jiným nesrozumitelnou. Slovníková práce menšího rozsahu vydaná v Bukurešti obsahuje seznamy argotických výrazů sesbírané z dosud vydaných rumunských děl. Toto dílo je o to cennější, že některé uvedené Cotovy argotické termíny se dodnes vyskytují v současných slovnících zabývajících se rumunským argotem po roce 1989. Můžeme si například uvést tyto argotismy: argotické substantivum *halealã* označuje v hovorové rumunštině jídlo, pokrm (*mâncare*), adjektivum *matol* popisuje osobu pod vlivem alkoholu (*beat*) či rumunské argotické sloveso *a soili* má význam jít si lehnout, spát (*a dormi*).[65]

[62] Rumunský lexém *mahala* (pl. *mahale*) pochází z tureckého slova *mahalle* a znamená ulici nebo čtvrť na okraji města, rumunský výraz lze nahradit synonymem *periferie.*

[63] IORDAN, I. *Programul nostru. Buletinul Institutului de Filologie Română „Alexandru Philippide", vol. I.* Iaşi, 1934, s. 3-15.

[64] Po vzoru francouzských lingvistů přejali na určitou dobu i ti rumunští pro vyjádření plurálu lexému argot následující francouzskou variaci se spojovníkem - *argot-uri* a pro substantivum v jednotném čísle s určitým členem- *argot-ul*. Následně se opět používal rumunský výraz *argou, argoul,* pl. *argouri.*

[65] COTA, V. *Argot-ul apaşilor. Dicţionarul limbii şmecherilor.* Bucureşti:Tiparul Românesc, 1936.

Jednu z nejcennějších lingvistických studií rumunského argotu z meziválečného období publikoval v roce 1937 Alexandru Vasiliu v jazykovědném časopisu *Grai şi suflet*. V teoretické části článku *Din argoul nostru* autor pojednává o vztahu mezi mluvou zločinců na straně jedné a hovorovou mluvou na straně druhé. Rumunský lingvista dále poznamenává, že krypticko-metaforická funkce argotu je výsledkem napětí mezi individuální originalitou a používaným konvencionalismem určitých lingvistických struktur v uzavřených kruzích mluvčích, přičemž taktéž zachycuje dynamiku oběhu argotických termínů od mluvy zločinců až po hovorový jazyk a spisovnou rumunštinu (*argou - limbaj familiar - limbă literară*). [66] Dalším zajímavým tvrzením autora je to, že považuje za nemožné vymezit hranici mezi vězeňským argotem (*argoul puşcăriaşilor*) a mluvou sociálních skupin na periferii společnosti (*argoul de periferie*).[67] Autorovy úvahy jsou založeny na předpokladu, že hojné používání a následné šíření argotismů vymezuje, zda se jedná o argot či jen o hovorovou mluvu s nepatrnými argotickými prvky. Autor dále v článku seznamuje čtenáře se sesbíraným argotickým materiálem na přelomu let 1933 a 1934 ve vojenském vězeňském zařízení Jilava. A. Vasiliu srovnává vlastní lexikální korpus s dříve publikovanými sbírkami. Při etymologických a sémantických komentářích je badatelova tendence zdůrazňovat dynamiku argotu zřejmá tím, že poukazuje na rozdíly mezi pojmy nashromážděnými v různých obdobích: rok 1860 (Nicolae T. Orăşanu), rok 1906 (V. Scântee) a rok 1937 (glosář A. Vasilia). Některá z titulních slov jsou navíc doprovázena synonymními sériemi, ve snaze rekonstruovat expresivní tezaurus argotických významů. Mezi argotickými pojmy analyzovanými autorem si uveďme výraz, hojně využívaný mezi pouličními zlodějíčky, který se zachoval i v současném rumunském argotu. Argotický výraz *carama*, který může znamenat buď kapsu (*buzunar*) nebo peněženku (*portofel*) a od tohoto lexému odvozeno *caramangiu* - kapsář, zloděj, *a caramangi* ve smyslu krást (*a fura*) nebo substantivum *caramangeală,* tedy krádež (*furt*). Lexém *karaman* tureckého původu znamená „černý, černé barvy“.[68]

První monografické dílo o rumunském argotu nazvané *Argotul. Argotul pungaşilor - argotul sportiv - argotul modern.* bylo vydáno v roce 1938. Práce je rozdělena do čtyř kapitol, kdy její autor Alexandru V. Dobrescu mluvu kapesních zlodějíčků (*argotul pungaşilor*) považuje na nejznámější sociolekt v povědomí široké veřejnosti. Kapitola nazvaná *Argotul*

[66] VASILIU, A. *Din argoul nostru.* (článek), DENSUSIANU, O. *Grai şi suflet, vol. VII, Revista „INSTITUTULUI DE FILOLOGIE ŞI FOLKLOR“.* Bucureşti: Atelierele SOCEC & CO., S.A., 1937, s. 95-96.

[67] *Tamtéž,* s. 95.

[68] VASILIU, A. *Din argoul nostru.* (článek), DENSUSIANU, O. *Grai şi suflet, vol. VII, Revista „INSTITUTULUI DE FILOLOGIE ŞI FOLKLOR“.* Bucureşti: Atelierele SOCEC & CO., S.A., 1937, s. 107.

sportiv poukazuje na existenci více druhů argotů podle typu sportovní aktivity či sportovní komunity. Zmiňuje, že zvláštní mluvu produkují např. boxeři a fotbalisté jak na bázi amatérské, tak profesionální. Dále se můžeme setkat s tímto sociolektem u sportovních fanoušků nebo mezi sportovními kronikáři. K tomu A. V. Dobrescu doslova uvádí: „Mluva jakékoli sociální skupiny, a stejně tak i mluva jakékoli skupiny profesionálních sportovců, nemá žádnou kryptickou funkci.“[69] V další části práce nazvané *Argotul modern* rumunský lingvista uvádí, že argot velmi rychlým tempem za krátkou dobu expandoval jak mezi střední třídu, kam zařadil studenty, příslušníky armády, menší obchodníky a jiné, tak i mezi nižší sociální vrstvy, kteří se pohybují na okraji společnosti - zločinci, tuláci, prostitutky, pouliční překupníci a další.[70] V poslední kapitole nazvané *Observări lingvistice* se autor zaměřuje na fonetické, morfologické, syntaktické, lexikální a sémantické jazykové prvky rumunštiny. V obecném měřítku dílo A. V. Dobresca nedosáhlo úrovně vědecké studie o rumunském argotu, má tedy pouze hodnotu dobového dokumentu a jen podtrhlo fakt, že se v meziválečném období fascinace expresivitou jedinečných lingvistických termínů a struktur stala téměř „módou“.

Významný představitel rumunské lingvistiky a filologie, Iorgu Iordan, v roce 1943 vydal impozantní ucelené dílo věnované současné rumunštině pod názvem *Limba română actuală. O gramatică a „greşelilor”.* Z pohledu této práce je důležitá poslední část zabývající se rumunským lexikem, kde autor věnoval kapitolu zvláštní mluvě (*limbaje speciale,*), tedy argotu. Odborný lingvistický výraz *limbaj special* ve své studii definoval jako „jakékoli názvosloví vymezené pro určitou společenskou skupinu určitého zaměření, profese s určitou znalostí v tomto oboru“[71], přičemž dále zdůrazňuje, že „všechna povolání a všechna řemesla (živnosti) disponují svojí vlastní slovní zásobou, jež by měla vyjadřovat jazykové prostředky a pojmy, které obvykle jejich mluvčí používají“.[72] Avšak jsou mezi námi i takové sociální skupiny, jejichž životní podmínky je nutí žít na ulici nebo na periferii společnosti. Mezi

---

[69] *Limba fiecărui din aceste grupuri sociale, ca şi limba oricărui grup de profesionişti, nu are un caracter secret.,* DOBRESCU, Al. V. *Argotul. Argotul pungaşilor - argotul sportiv - argotul modern.* Bucureşti: Editura „Oficiul de librărie“, 1938, s. 23.

[70] *Tamtéž,* s. 33.

[71] *Orice terminologie restrânsă la un grup de oameni cunoscători ai domeniului de activitate respectiv.,* IORDAN, I. *Limba română actuală. O gramatică a „greşelilor“.* Bucureşti: Editura SOCEC & Co. S.A.R., ediţia a II-a, 1947, s. 488.

[72] *Toate profesiunile şi toate meseriile au vocabularul lor propriu, menit să exprime noţiunile cu care operează ele în mod obişnuit., Tamtéž.*

takové sociální skupiny I. Iorgan zařadil především zločince, žebráky, vojáky nebo studenty.[73] Autor dále čtenáře seznamuje s krátkým výčtem argotických výrazů s vysvětlivkami, na něž narazil u dobových odborných představitelů, kteří se zaobírali studiem tohoto sociolektu, nebo které sám I. Iordan zaregistroval při zkoumání jevu v každodenní hovorové mluvě. Většina argotismů pochází z mluvy sociálních skupin, jež žijí na okraji společnosti či od mluvčích, kteří používají převážně nespisovný hovorový jazyk. V jedné z kapitol výše uvedeného díla je zmíněn argotický výraz *blat*, který se do rumunštiny dostal z německého jazyka, kdy lexém *blatt* znamená „list, stránka". Rumunský lingvista k tomuto termínu uvádí formulaci *colegul meu ştiam că vine blat* - toto v argotu vyjadřuje osobu, která cestuje nějakým hromadným dopravním prostředkem, kde je cestování a přeprava v něm zpoplatněna, a cestující jede naopak bez zakoupeného lístku, tedy načerno.[74] V současné argotické mluvě se mezi mluvčími používá tento lexém i ve slovesné podobě *a blătui* - krást, skrývat se, mlčet, jet načerno, někoho podplatit.[75]

Posledním dílem žáka Alexandra Philippida, předního rumunského lingvisty a filologa I. Iordana, které bude v této práci uvedeno, je významná publikace pod názvem *Stilistica limbii române*, jež byla poprvé uvedena v roce 1944, tedy pouze rok poté, než bylo publikováno výše uvedené dílo stejného autora pojednávající o tehdejším rumunském jazyce. O třicet let později, v roce 1975, v tehdejším komunistickém Rumunsku vyšlo druhé vydání díla, ve kterém se autor v podkapitole *Fenomene lexicale* opět věnuje rumunskému argotu. K tomuto jazykovému fenoménu uvedl, že to není tak dlouho, co pod termín argot spadala jakákoliv zvláštní mluva (sám autor to takto vymezil ve své práci *Limba română actuală. O gramatică a „greşelilor"*), tedy specifické jazykové lexémy a výrazy různých povolání, živností a řemesel, byly umístěny vedle mluvy vojáků, studentů, tuláků, žebráků, prostitutek, zlodějíčků či zločinců apod., a tyto uvedené odlišné sociální skupiny nebyly nikterak odlišeny či vymezeny.[76] Iorgu Iordan zdůrazňuje, že argot obsahuje relativně malý počet vlastních jednotek - omezují se na technické pojmy a na ty expresivní. Právě novost a expresivitu rumunského argotu zajišťují dva procesy - omezení nebo naopak rozšíření sémantického pole

[73] IORDAN, I. *Limba română actuală. O gramatică a „greşelilor".* Bucureşti: Editura SOCEC & Co. S.A.R., ediţia a II-a, 1947*,* s. 489.

[74] *Tamtéž,* s. 493.

[75] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI". *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[76] IORDAN, I. *Stilistica limbii române.* Bucureşti: EdituraŞtiinţică, ediţia a II-a, 1975, s. 307.

příslušného výrazu. K omezení daného výrazu dochází okleštěním označujícího znaku (př. *prof* - *profesor*) nebo zkracováním pomocí počátečních písmen (př. *ANEU* - *autor necunoscut al unei infracţiuni* - neznámý pachatel trestného činu), k rozšíření sémantického pole daného výrazu naopak k tomu mluvčími dochází přidáním např. sufixu za daný lexém (př. již zmíněný výraz *blat* - *blătescu* či *sex- sexos*) nebo přidáním nadbytečného výrazu k základnímu slovu (př. *şmecher cu legitimaţie* - známá to firma).[77] Bylo zjištěno, že většina argotických výrazů pochází z běžné slovní zásoby rumunštiny. Dalšími zdroji argotu jsou mimo jiné krajové výrazy (regionalismy), lidové výrazy, neologismy či výpůjčky z cizích jazyků, kam autor řadí i slova a jazykové výrazy cikánského původu - ciganismy. I. Iordan dále dodává, že produktivita rumunských argotických výrazů je přibližně stejná, jako je tomu u jiných evropských jazyků.[78] Pro osvěžení rumunského argotu mluvčí dávají přednost slovům, které svojí novostí uspokojují svoji krycí funkci, tak i pro funkci pro běžnou mluvu. Dále se autor v lingvistickém díle zamýšlí, jak správně definovat mluvu sportovců, která byla odborníky zařazena v minulosti taktéž do argotické skupiny. Toto vymezení onoho termínu považuje za nevhodné a přiklání se k tomu, že by mělo spíše spadat do kategorie žargonu, neboť se jedná o technický jazyk obsahující odborné výrazy, které můžeme paralelně spatřovat i u jakékoliv jiné profesní společenské skupiny. K tomu dodává, že sportovec je de facto svým způsobem technicky zaměřená osoba, která při vykonávání určitého zaměstnání (sportovní aktivity) zná všechna „tajemství" a používá zavedenou odbornou terminologii.[79] Skutečnost, že sportovci i samotní sportovní fanoušci a diváci používají argotismy, je neoddiskutovatelné, ale je to způsobeno nikoli samotným sportem, ale společenským původem a psychologií fanoušků a diváků zvyklých hovořit takto za všech okolností.

V meziválečném období zaznamenala rumunská lingvistika významný rozmach popisovaného jazykového fenoménu - argotu. Především práce I. Iordana jsou důležitým zdrojem a inspirací pro současné badatele, kteří vydávají nové články, studie, slovníky či publikace o tomto sociolektu. Ačkoliv se rumunský argot nemůže porovnávat, co se týče historického vývoje a počtu vydaných děl do té doby, s argotem francouzským, tak přesto se jedná o lingvistický pojem natolik dynamický, že si zaslouží pozornost každého, kdo se zajímá alespoň okrajově o rumunský jazyk jako takový.

[77] IORDAN, I. *Stilistica limbii române.* Bucureşti: EdituraŞtiinţică, ediţia a II-a, 1975*,* s. 308.

[78] *Tamtéž,* s. 309.

[79] *Tamtéž,* s. 311.

2.3. Vývoj argotu v komunistickém Rumunsku

Rozkvět rumunského argotu, podpořený řadou vědeckých studií a badání předních lingvistů a filologů té doby, gradoval v první polovině 40. let 20. století. Počátky komunistické diktatury po skončení 2. světové války byly doprovázeny radikálními změnami v rumunském akademickém světě a kulturních kruzích. Odchod některých důležitých kulturních představitelů do zahraničí, perzekuce namířené proti ostatním, čistky na místních univerzitách, změny ve vzdělávacím systému a zavedení některých kulturních překážek proměnilo část rumunského humanistického výzkumu a bádání v nástroj kulturního zotročení. S nastolením komunistického režimu se popisovaný sociolekt transformoval. Věda, která zkoumala tento jazykový fenomén, byla v tehdejším Rumunsku téměř vyloučena. Rumunští lingvisté měli „svázané ruce" a oproti předchozím desetiletím nedisponovali takovou svobodou. Argot byl tabuizovaným tématem jak pro lexikology, tak pro lexikografy. Na vydané lingvistické publikace byla uvalena částečně cenzura. V tomto období byl argot založen na ideologickém zdůvodnění, že tento jazykový jev je pozůstatkem buržoazní společnosti.[80] Až do pádu Ceauşescova komunistického režimu v roce 1989, tedy více jak čtyři desetiletí, byl rumunský argot téměř zcela ignorován. V odborné společnosti byl zakořeněn mýtus o falešném studu badatele, který se odmítal seznámit se sociální lingvistikou, která byla pro něj pohoršující. Kulturní ideologie měla svůj původ v Sovětském svazu a rozšířila se téměř do všech zemí spadajících k východnímu bloku, včetně Rumunska.

Denní sovětské periodikum *Pravda* v roce 1950 publikovalo několik článků tehdejšího generálního tajemníka Komunistické strany Sovětského svazu J. V. Stalina o tom, jak je potřeba chápat pojem jazyka založeného na rovnostářství ve společnosti osvobozeného od buržoazně-velkostatkářského vlivu. Ruský revolucionář gruzínského původu poukazoval na skutečnost, že historicky je dáno, že národní jazyky nedisponují třídností, nýbrž jsou jazyky všech, tedy celého národa. Na to navázal konstatováním, že dialekty a žargony představují jazykové rozvětvení národa a postrádají jakoukoli jazykovou nezávislost. J. V. Stalin byl přesvědčen o tom, že zmíněné dialekty a žargony se mohou vyvinout v nezávislé neuhlídané jazykové prostředky, schopné odstranit a úplně nahradit národní jazyk, který by ztratil svoji historickou perspektivu a opustil by pozice marxismu.[81] Podle sovětského diktátora Stalina jazyk již nebyl postaven na sociálních třídách, nýbrž sloužil jako

[80] VODIŢĂ, D. E. *Argoul în limba română actuală.* Bucureşti: Editura Universitară, 2012, s. 25.

[81] STALIN, I. V. *Marxismul şi problemele lingvisticii.* Bucureşti: Editura Partidului Muncitoresc Român, 1951, s. 29.

komunikační prostředek celému národu bez rozdílu na původ a společenské postavení. Sociální stratifikace jazyka byla omezena pouze na existenci sociálních dialektů, žargonů a mluvu vyšší společenské třídy, vytvořenou aristokracií, kdy žargony Stalin nazval „odchylkami od jazyka celého národa“.[82]

Vliv výše uvedené koncepce J. V. Stalina se projevil také v komunistickém Rumunsku. Ačkoliv se rumunští komunističtí vůdci nikdy výslovně nezabývali problematikou samotného jazyka, v mnoha jazykovědných pracích, které byly publikovány po roce 1950, vstoupily myšlenky Stalinových článků do literatury a jeho názory byly považovány doslova za „brilantní“.[83] Uznávaní rumunští lingvisté byli nuceni nebo svolili k tomu, že dále pod svými jmény šířili, a tím pádem uznávali myšlenky stalinistické jazykovědné doktríny, fenoménu, který měl negativní důsledky na studium rumunského argotu. Na jednu stranu, před 2. světovou válkou a před změnou politického režimu v Rumunsku, představitel rumunské lingvistiky, Alexandru Graur, vydával respektované články zkoumající některé aspekty rumunského argotu, a na druhou stranu, tentýž renomovaný autor představuje mluvu sociálních skupin na periferii společnosti jako tu, jíž předpovídá úplný zánik.[84]

Při nastolené přísné cenzuře u rumunského argotu se přesto v 70. a 80. letech 20. století objevily některé náznaky sporadicky vydávaných článků, studií či zřídkakdy prováděných terénních výzkumů zaměřených na mluvu, kterou dle Stalina hovoří celý národ. Pokud již došlo k veřejné publikaci nějakého textu obsahující odbornou argotickou terminologii, bylo to převážně v dobovém tisku nebo v literatuře. Nelze vyloučit a jen se lze domnívat, že vzniklo nezanedbatelné množství prací, které zůstaly navždy utajené široké veřejnosti a nebyly nikdy zveřejněny jejich autory. V rumunské sociolingvistice vyšlo jen několik děl, jež byla převážně zaměřena a popisovala vojenskou mluvu a tu, kterou se dorozumívali studenti a mládež obecně. Jedná se např. o odborné články, jež zdaleka nedosahují úrovně literatury o rumunském argotu z meziválečného období a pro odbornou veřejnost mají marginální sociolingvistický přínos: *„Observaţii asupra argoului studenţesc”, în Limbă şi literatură, nr. 3 (Lupu, 1972), „Noi contribuţii la studiul argoului studenţesc,*

[82] TIMROTH, v. W. *Russian and Soviet Sociolinguistics and Taboo Varieties of the Russian Language (Argot, Jargon, Slang and „Mat“).* München: Otto Sagner Verlag, 1986, s. 39.

[83] GRAUR, A. *Încercare asupra fondului principal lexical al limbii române.* Bucureşti: Editura Academiei, 1954, s. 45.

[84] ZAFIU, R. *Diversitate stilistică în româna actuală.* Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti, 2001, s. 197.

în Limba română, nr. 5 (Petre, 1978), „Note de argou militar", în Limba română, nr. 1 (Moise, 1982).

Nejviditelnějším důkazem životaschopnosti argotu během komunistického období je ilustrace řady slovních spojení a argotických výrazů, které vznikly během tzv. „Zlatého věku". Posledních 15 let Ceauşescova režimu bylo pro domácí obyvatelstvo nejhorších v novodobé rumunské historii. Propagandistická mašinérie toto období však označila za „Zlatý věk" Rumunska (*Epoca de Aur*). Lingvistické sousloví *Epoca de Aur* se objevilo a bylo použito v 80. letech 20. století, tedy v období, které se vyznačovalo zejména kultem osobnosti Nicolae Ceauşesca a jeho rodiny. Autoři Anca Volceanov a George Volceanov ve své slovníkové publikaci *Dicţionar de argou şi expresii familiare ale limbii române* uvedli řadu argotismů spjatých právě s výše uvedenou érou N. Ceauşesca. Při dokladu argotických výrazů vyvstal problém, že nejsou časově doloženy, kdy jaké termíny za komunismu vznikly. Rumunský výraz *adidas (*v plurálu *adidaşi),* který je z běžného hlediska spjatý se značkovou obuví ze západního světa, označoval vepřovou nožičku, respektive nožičky, prodávané v řeznictví.[85] Rumunský argot za dob komunismu je taktéž spjat s hojně používaným termínem *ceauşel (*synonymum *decreţel),* kterým byly nazývány nechtěné děti, jež se narodily po roce 1968, kdy místní protidemokratický režim zavedl zákaz potratů a používání antikoncepce.[86] Lexém *ceauşel* ze sémantického hlediska označuje doslova Ceauşescovy děti.[87] Na závěr celé této podkapitoly o argotu v komunistickém Rumunsku bude zmíněn výraz *circul foamei* (doslova „hladový cirkus"), který obecně označuje prodejní síť potravin za Ceauşescova režimu, jež nebyla zajištěna zdaleka tak, jak by měla, a v určitém období byl velký nedostatek základních potravin, které se převážně vyvážely do zahraničí.[88]

[85] VOLCEANOV, G., VOLCEANOV, A. *Dicţionar de argou şi expresii familiare ale limbii române.* Bucureşti: Livpress, 1998, s. 22.

[86] VOLCEANOV, G., VOLCEANOV, A. *Dicţionar de argou şi expresii familiare ale limbii române.* Bucureşti: Livpress, 1998, s. 62.

[87] Naopak v československém prostředí pod výrazem *Husákovy děti* byla označována silná populační vlna, která začala v době tzv. normalizace - počátek 70. let 20. století. Výše uvedené sousloví odkazuje na Gustava Husáka, tehdejšího generálního tajemníka ÚV KSČ a později prezidenta ČSSR.

[88] VOLCEANOV, G., VOLCEANOV, A. *Dicţionar de argou şi expresii familiare ale limbii române.* Bucureşti: Livpress, 1998, s. 67.

2.4. Vývoj rumunského argotu po roce 1989

Po roce 1989 dochází k uvolnění argotického vyjadřování a fenomén argotu se stále více dostává do pozornosti jazykovědců, odborné i laické veřejnosti. V poslední době, kdy se užívání argotu rozšířilo, vznikaly a stále začínají vznikat různé lexikografické, slovníkové práce o argotu jako např. *Limbajul infractorilor (*Tandin, 1993), *Dicţionar de argou al limbii române* (Croitoru Bobârniche, 1996), *Dicţionar de argou şi expresii familiare ale limbii române* (Volceanov, 1998), *Dicţionar de argou şi termeni colocviali* (Dumitrescu, 2000), *Dicţionar de puşcărie - Limbajul de argou al deţinuţilor din România* (Horea Ţânţaş, 2007)*, Dicţionar de argou al lumii interlope* (Tandin, 2009)*, Dicţionar de cuvinte recente* (Dimitrescu, 2013), *Noul dicţionar de argou al limbii române* (Volceanov, 2019) a i dvojjazyčné argotické slovníky.

Aniž bychom v této kapitole zevrubněji rozebírali všechny články, studie a svazky věnované rumunskému argotu, je třeba zmínit signifikantní příspěvky, které v tomto směru vznikly. Především je zmíněna publicistická činnost rumunské lingvistky R. Zafiu na stránkách rumunských kulturních deníků (*Luceafărul, România literară*). Vznikají tak důležité hypotézy o této jazykové skutečnosti, vznikají monografie a slovníky, jsou publikovány interdisciplinární studie o kognitivním, kulturním a expresivním vlivu užívání argotu ve verbální komunikaci[89]. Cílem práce R. Zafiu v díle *Diversitate stilistică în româna actuală* z roku 2001 bylo popsat z moderní perspektivy a interpretovat sociokulturní rozmanitost současné rumunštiny v jejím komunikačním kontextu. Rodica Zafiu věnuje kapitolu prvkům lidového, nespisovného hovorového a argotického jazyka. Poukazuje na to, že v posledních dvaceti letech prošel běžný argot procesem zrychlené inovace a proměny, kterou způsobila jeho intenzivní medializace: jazykové módy, k nimž přispěl tisk, audiovizuální média a Internet, se rychle rozšířily a snadno přešly do hovorového rejstříku.[90] Autorka dále uvádí, že na Internetu (fóra, blogy, apod.) je uloženo velké množství argotických slov, která by za normálních okolností měla pouze ústní oběh.[91]

S rozvojem přístupu k Internetu a popularizaci sociálních sítí se rumunský argot stále více dostává pod vliv on-line kultury. Termíny a výrazy specifické pro Internet, stejně jako on-line žargon, se začaly rychle šířit a přejímat do běžné mluvy. Pro zájemce o rumunský

[89] MILICĂ, I. *Expresivitatea argoului.* Iaşi: Editura Universităţii Alexandru Ioan Cuza, 2009, s. 12.

[90] ZAFIU, R. *101 Cuvinte argotice*. Bucureşti: Editura Humanitas, 2010, s. 34.

[91] ZAFIU, R. *101 Cuvinte argotice*. Bucureşti: Editura Humanitas, 2010, s. 35.

argot slouží např. webové stránky *www.123urban.ro, www.dictionarurban.ro*, pro hledání inspirace, článků, rozhovorů, aktuálních témat a dalších užitečných věcí na jednom místě, co se týče rumunského sociolektu.

V období po roce 1990 se popis lexikálně formativních prostředků vyskytujících se v argotu stává konstitutivní součástí studií, jejichž předmětem výzkumu je lexikální konfigurace současného rumunského jazyka.[92] Do této kategorie patří i výklad rumunské autorky A. Stoichiţoiu-Ichim, která se zabývala utvářením lexikální a funkční identity argotu. Publikace této autorky zahrnuje i stručnou historii přepisování rumunského argotu, představení argotických slovotvorných postupů a funkční analýzu argotické expresivity v soudobém tisku.[93]

Ukazuje se, že argot se v posledních letech stal předmětem studia badatelů a jazykovědných odborníků, a to vzhledem k jeho primání funkci – hermetizaci.

Současný rumunský argot je v poslední době stále méně doložen v písemnictví oproti on-line prostoru, kde dominuje ležérní, nekonvenční styl. V psané podobě ho zaznamenáváme především v knihách, které rekontruují každodenní život a dále v novinách a časopisech. V posledních více jak 30 letech po pádu rumunského komunistického režimu se objevují četné lexikografické práce, jež shromažďují a vysvětlují rumunský argotický materiál a taky dvojjazyčné argotické slovníky, které se snaží poskytnout ekvivalenty při zachování jednoty stylistického rejstříku.

Téměř každá diskuse o současném rumunském argotu - v jeho neodborné, mládežnické jazykové verzi - začínala několika kanonickými příklady (a někdy se na ně omezovala): *mişto, nasol, gagiu*. Právě to částečně bránilo tomu, aby byly sledovány širší rozměry tohoto jevu. Rumunský argot je poměrně rozvinutý, projevuje se prostřednictvím expresivních prvků, které jsou masově nebo omezeně vkládány do běžného jazyka. Počet těchto prvků je však větší, než se obvykle soudí. Některé příklady slov a výrazů, jejichž oběh může být efemérní, ale není vázán na omezenou sociální skupinu (studenti, vojáci, vězni, zloději atd.), jsou argotické výrazy jako např.: *marfă = „prostituată, droguri, obiect de contrabandă, obiect de bună calitate“, meseriaş = „om iscusit, priceput, îndemânatic într-un domeniu de activitate, delincvent de mare clasă“, vrăjeală = „minciuni, înşelătorie“,*

[92] MILICĂ, I. *Expresivitatea argoului.* Iaşi: Editura Universităţii Alexandru Ioan Cuza, 2009, s. 13.

[93] STOICHIŢOIU-ICHIM, A. *Vocabular limbii române actuale.* Bucureşti: Editura All Educational, 2001, s. 120-148.

trombonist = „mincinos“, a se da rotund = „a se grozăvi, a fi îngâmfat“, venit cu pluta = „provenit din mediul rural (iron.), naiv, rupt de realitate“.[94]

V prvních letech po roce 1989 se navíc argotické prvky citovaného druhu, které by se daly velmi dobře zařadit do nespisovné hovorové stránky jazyka, stavěly proti "prkennému jazyku" a obecně proti abstraktním a těžkopádným ustáleným formulím oficiálního stylu.[95]

Jedním ze základních stylistických rysů hovorového jazyka a argotu je ironické užití hyperboly. Na druhé straně valorizace funguje i u přídavných jmen s mírně hodnotícím základním významem, jejichž výchozí užití ilustruje mechanismus litotes: velmi frekventované jsou v rumunském argotickém jazyce používány výrazy typu *valabil = „cumsecade“– e un tip valabil* a zejména *meseriaş*, termín užívaný jako podstatné jméno (tedy s čistě sémantickou inovací), ale i jako přídavné jméno – *o muzică meseriaşă* = „*o muzică foarte bună, de calitate superioară*.[96] Jejich význam, naznačený intonační konturou, stoupá od *bun* po *foarte bun* až po *excelent*. Eufemismy, jako *obosit* místo *beat*, dále např. *a împrumuta* nebo *a completa* místo *a fura,* implikují jako intelektuální postoj stejné odmítání nadsázky, dramatizace. Nespisovný hovorový jazyk nebo rumunský argot taky předpokládají existenci poměrně dobře vyvinutého jazykového povědomí, což dokládá např. parodie na honosné vyjadřování spojená s běžnými slovesy: *a băga în fizic = „a mânca“, a ieşi în peisaj = „a ieşi afară, a intra în pom* (ve smyslu spojené s automobilem). “[97]

Oblasti maximálního lexikálního bohatství, kumulace synonym jsou, alespoň při souhrnném hodnocení, které není založeno na statistice, ty, jež tvoří hodnocení týkající se osob nebo situací, popisy děje ironie, faktu klamat a být klamán, hierarchie kvalifikací mezi naivitou a hloupostí. Výše uvedené příklady nejenže vycházejí ze slov běžného jazyka, dokonce z jeho základního lexika, ale lze je také poměrně snadno dekódovat hned při prvním setkání s nimi, a to rozpoznáním konstrukčního schématu řečové figury.

Mladí lidé se velmi rychle v dnešní době chytají toho, co je nové a moderní, a proto často používají neologismy neboli obecně výpůjčky z cizích jazyků. Je všeobecně známo, že jazyk si osvojujeme v průběhu života, a to v určitém prostředí, kdy jsme ovlivněni okolním

[94] VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române.* Bucureşti: Litera, 2019.

[95] *Limba de lemn* neboli prkenný jazyk je lingvistický termín pro jazyk bez konzistentního ideového obsahu, plný klišé.

[96] VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române.* Bucureşti: Litera, 2019.

[97] VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române.* Bucureşti: Litera, 2019.

světem – televizí, rozhlasem, Internetem, reklamou nebo tiskem. Pro příklad jazyka mladých lidí uvedeme nejdůležitější prostředí, v němž se dospívající lidé nacházejí většinu dne, a to jejich okolí. Každý dospívající má určitou skupinu přátel, v níž se cítí velmi dobře a učí se, jak se chovat ve společnosti. Z této skupiny také vzniká specifický jazyk každého člena nebo každé skupiny. V dnešní rumunské společnosti si mládež obecně vypůjčuje výrazy ze známých kruhů, snad aby se dostala ze sféry dětství, dospívání nebo proto, že už mladé lidi unavuje, že se s nimi jedná jako s dětmi, a napodobují výrazy používané dospělými nebo vlastní gesta. Rumunský argot obsahuje velké množství vulgárních, hanlivých výrazů. Někteří tak činí pravděpodobně proto, že chtějí působit zajímavěji, a jiní proto, aby se zařadili mezi ostatní. Neštěstím je, že v určitém okamžiku se z vulgárního vyjadřování stane zvyk, a když se mluvčí ocitnou v situaci, kdy se od nich vyžaduje, aby používali formální jazyk, bude pro tyto mladé lidi stále těžší se ho zdržet a používat ho jako naučený reflex. Svoji částečnou vinu na jazykovém vývoji mladých lidí nesou jejich rodiče, kteří se od svých dětí izolují a zapomínají s nimi komunikovat.

Závěrem je třeba zdůraznit skutečnost, že existenci argotu mládeže nelze zpochybňovat, ale je třeba ji akceptovat, protože ač se školy, jazykovědci a rodiče snaží sebevíc, tento jev nelze zrušit ani vymýtit. Je však možné, že kvalitní vzdělání může v mladých lidech vytvořit schopnost uvědomit si hranice, kam až mohou jazykové inovace zajít, nebo sebekontrolu, když se ocitnou na místě nepříznivém pro jazyk, který používají.

Po roce 1990 se největším zdrojem z cizích jazyků stala obecně pro rumunštinu angličtina, která nebyla úplně novým jevem, nýbrž docházelo k tomu již od 19. století, kdy v ekonomii, sportu nebo kulturním životě byl v meziválečném období již patrný nárůst ovlivnění rumunštiny tímto jazykem. Vzájemný vztah mezi rumunským a anglickým jazykem je takový, že jsou ze společné indoevropské jazykové rodiny, kde angličtina získala významnou část slovní zásoby z latiny a francouzštiny, stejně tak i jako rumunština. Angličtina představuje i velký zdroj pro obohacování rumunského argotu. Tisk, televize a Internet jsou hlavními faktory pro vtáhnutí anglicismů do rumunského jazyka. Argotické výrazy vzešlé z anglického jazyka jsou např. *henţ! = „e interzis!, nu pune mâna!“* – tento lexém z anglického *hands* (ruce), *şadap! = „taci!“* - z ang. *shut up* (být zticha), *a drinkui = „a consuma băuturi alcoolice“* – z anglického verba *to drink* (pít).[98] Je třeba zmínit, že signifikantní význam v rumunském argotu mají taktéž ciganismy, např.: *balo = „porc“, ţifler*

[98] VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române.* Bucureşti: Litera, 2019.

= „poliţist“, avelo cago! = „vine românul!“, avelo caralo“ = „vine poliţistul!“[99] Je to i tím, že v rumunské společnosti je významné procentuální zastoupení mluvčích tohoto jazyka.

Neologismy neboli nové lexémy přejaté z cizího jazyka nebo vytvořené vlastními jazykovými prostředky (derivace, kompozice) jsou hojně zastoupené v rumunském argotu, můžeme si uvést další příklady: *alpinist = „hoţ care se caţără pe zidul locuinţelor şi pătrunde pe balcon sau pe fereastră, achizitor = „hoţ“, incubator = „arest, închisoare“, ilegalist = „infractor, delincvent“, vacanţă = „perioadă de dentenţie“.*[100]

Vývoj rumunského argotu po roce 1989 lze charakterizovat jako dynamický a rozmanitý, ovlivněný společenskými, politickými a kulturními změnami v postkomunistickém období. Tento vývoj byl poznamenán řadou faktorů, jakým byla globalizace, přístup k technologiím a médiím, ale také změnami uvnitř rumunské společnosti.

[99] VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române.* Bucureşti: Litera, 2019.

[100] MARCU, F. *Marele dicţionar de neologisme.* Bucureşti: Saeculum, 2006.

3. Druhy rumunského argotu

Rumunský sociolekt je velmi bohatý a pestrý a odráží kulturní a historickou rozmanitost této země. V závislosti na regionu, sociálních skupinách a specifickém kontextu se rumunský argot může výrazně lišit. Víme, že často proniká do komunikace různých sociálních skupin: žáků, studentů, vojáků, sportovců, přičemž často vychází z barvitého jazyka skupin, které stojí na okraji společnosti: tuláci, zloději, trestanci. Tyto výrazy jsou mnohdy nepředvídatelné, vulgární, převládají etymologické prvky romského, tureckého a balkánského původu.

V řeči jednotlivých sociálních skupin má argot více podob a plní různé funkce. Jak upozorňuje rumunský lingvista Ioan Milică, argot má dvojí funkci: tajnou komunikaci a estetické zvýraznění projevu uživatelů.[101] Na rozdíl od jazyka zlodějů, autor uvádí, že v řeči školáků převládá subjektivní podmíněnost (snaha o empatii, jazykovou módu, hravost), avšak organizace pojmových sestav je systematická a objektivní, neboť jazyk žáků a studentů odráží jejich zájmy.[102]

Vycházíme-li z pomyslné demarkační linie mezi skupinami a jejich vlastnostmi jako základní úlohy argotu, klasifikujeme jej podle následujících kritérií: sociologické kritérium, profesní a věkové.

3.1. Sociologické kritérium

Ze sociologického hlediska je hlavním zdrojem argotu společenské prostředí, což je myšlenka, s kterou ve svém díle *Studii de lingvistică generală* přišel jazykovědec Alexandru Graur, jenž se domnívá, že jazyk se objevuje pouze ve společnosti, pro společenské potřeby a lidská společnost existuje pouze díky jazyku. Produkce jedince mimo společnost je stejně nesmyslná jako vývoj jazyka bez existence jedinců, kteří žijí a hovoří spolu".[103] Podle myšlenky podporované Alexandrem Graurem bylo zjištěno, že se argot může vyskytovat jak v pouličním společenství, tak ve světě vězňů, neboť subjekty obohacují lexikum o nové argotické prvky.

[101] MILICĂ, I. *Expresivitatea argoului.* Iaşi: Editura Universităţii Alexandru Ioan Cuza, 2009, s. 38.

[102] *Tamtéž, s. 39.*

[103] GRAUR, A. *Studii de lingvistică generală.* Bucureşti: Editura Academiei, 1960, s. 283.

Sociokulturní klasifikace argotického jazyka je životaschopným způsobem identifikace specifičnosti konkrétního argotu. V důsledku různých procesů, reorganizace a diverzifikace sociálních kategorií, vznikly nové kategorie uživatelů argotu, jejichž jazyk by mohl představovat plodnou oblast lingvistického výzkumu.[104] V této souvislosti autor Ioan Milică upozorňuje na to, že ústředním prvkem při stanovení některých rysů argotu byla sociální hierarchie.“[105]

Argot z kriminálního prostředí a vězení

Argot, charakteristický pro toto prostředí, se týká jazyka podsvětí s odkazem na sémantické pole krádeží, prostitutek, vězení[106] a jazyka mladých lidí, blízký hovorovému, expresivnímu a proměnlivému jazykového rejstříku, silně závislému na módě. Pokud jde o tento jazyk, Ioan Milică uvádí, že nejlépe prozkoumaný byl jazyk darebáků, který poskytuje zanedbatelné množství argotických výrazů pro ostatní argotické jazyky.[107]

V této souvislosti je důležité zmínit i definici navrženou frankofonním lingvistou Pierrem Guiraudem, jenž považuje argot za „zvláštní jazyk podsvětí, soubor slov vlastních tulákům a zločincům, vytvořenými jimi a používaný pouze jimi, na rozdíl od ostatních sociálních skupin, které ho ignorují nebo používají pouze ve výjimečných situacích.“[108] Autor dále uvádí, že argotické lexikum podsvětí má tři prvky: „odbornou slovní zásobu vyjadřující pojmy, činnosti, kategorie specifické pro lidi z podsvětí a odrážející určitou citlivost, mentalitu, pojetí života“, dále „tajnou slovní zásobu, která se zrodila z potřeb zlotřilé činnosti a disponuje originálními slovotvornými prostředky“ a „argotickou slovní zásobu, jež je vytvořena ze souboru odborných slov, a zejména tajnými výrazy, které si zachovaly své

[104] MILICĂ, I. *Expresivitatea argoului.* Iaşi: Editura Universităţii Alexandru Ioan Cuza, 2009, s. 40.

[105] *Tamtéž.*

[106] ZAFIU, R. *101 Cuvinte argotice*. Bucureşti: Editura Humanitas, 2010, s. 22.

[107] MILICĂ, I. *Expresivitatea argoului.* Iaşi: Editura Universităţii Alexandru Ioan Cuza, 2009, s. 40.

[108] *La langage spéciale de la pègre, c´est- à-dire l´ensemble des mots propres aux truands et des malfaiteurs, créés par eux et employés par eux à l´exclusion des autre groupes sociaux qui les ignorant ou ne les utilisent pas en dehors de cirsonstances exceptionnelles.,*GUIRAUD, P. *La sémantice*. Paris: Les Presses universitaires de France, 1969, s. 5-8.

původní funkce jako rozlišovací znak, jímž mluvčí rozpoznává a potvrzuje svou identitu, tak i originalitu.“[109]

V kontextu výše zmíněného rumunský autor Tudorel Butoi ve svém díle tvrdí, že komunikace je přímá, spontánní, neinstitucionalizovaná, neomezená přísnými pravidly a nezanedbatelným ústním aspektem.[110] Jeden z typů ústního charakteru argotu specifického pro zločinecké prostředí je ten, že v podsvětí se nekomunikuje písemně, ale pouze ústně. Tímto způsobem se předávají pravidla a zprávy sdělované mezi členy podsvětí. Specifická povaha činností, které zločinci vykonávají, také odůvodňuje nepoužívání písemných dokumentů a smluv, vše se odehrává na základě ústních dohod. Zkušenosti kriminálníků a recidivistů se předávají nováčkům také ústně, neboť neexistují žádné příručky, jež by je zasvěcovaly do trestné činnosti. Příslušníci podsvětí se v mezilidské komunikaci liší od ostatních členů společnosti jazykem, který používají. Pokud jde o jazyk, který používají zločinci, jedná se o zvláštní jazyk ve vztahu k jiným typům argotu, jež jsou ovlivněny skupinou, ale také zkušenostmi prožitými ve vězení. Kromě výše zmíněné ústní povahy, se zdůrazňuje hermetický aspekt argotu. V tomto smyslu se používají slova a výrazy, jejichž význam je znám pouze jim. Přestože se význam některých pojmů neustále mění a objevují se nové výrazy, jazyku zločinců rozumí i policie, neboť na něm do značné míry závisí účinnost akcí k jejich odhalení a dopadení. Argotické výrazy nejenže umožňují zločincům volně komunikovat, ale fungují rovněž jako rozpoznávací hesla. Pomocí těchto prvků mohou zločinci během několika minut rozhovoru s cizím člověkem zjistit, zda patří do podsvětí, na jaký druh trestné činnosti se specializuje a koho zná.[111]

Argot hraje zvláštní roli při udržování bezpečnosti a identity podsvětí. Tento specifický jazyk používaný zločinci usnadňuje tajnou komunikaci mezi členy gangu. Používání argotu je důležité zejména při jednání zločinců, kde zajišťuje rychlé sdělování příkazů prostřednictvím zdánlivě nevinných frází. Používání tohoto argotu při komunikaci se

---

[109] „*Un vocabulaire technique exprimant des notions, des activités, des catégories propes a la pègre et qui reflètent d´autre part une forme de culture, un mode de la sensibilité, une mentalité, une conception de la vie particuliers“; „Un vocabulaire secret né des exigence d´une activité malfaisante et disposant de moyens de créations verbales originaux“; „Un vocabulaire argotique constitué par l´ensemble des mots techniques et plus particulièrement des mots secrets qui survivent à leur fonction première comme un signum différenciateur par lequel l´argotier reconnaît et affirme son identité et son originalité“,* GUIRAUD, P. *La sémantice*. Paris: Les Presses universitaires de France, 1969, s. 5-8.

[110] BUTOI, T.: *Psihologie judiciar*ă. Bucureşti: Trei, 2002, s. 303.

[111] *Tamtéž,* s. 303 – 304.

členy skupiny, k níž patří, dává pachateli pocit bezpečí a přijetí do skupiny, s níž se ztotožňuje.

Kromě toho je používání kriminálního argotu považováno za nálepku, kterou jedinec používá, aby zdůraznil svou příslušnost k osobnímu životnímu stylu, spolu s dalšími rozlišovacími znaky, jako je okázalé oblečení, nadměrné šperky, tetování a specifický postoj.

Je třeba poznamenat, že mluva vězňů má svůj zdroj v jazyce pachatelů, neboť vězeň vstupuje do tohoto prostředí s pestrou argotickou slovní zásobou, která se utvořila ve vnějším světě a je ovlivněna typy činností prováděných individuálně, ale i na skupinové úrovni.

Autor práce dále uvede několik příkladů argotických výrazů z vězeňského prostředí, argotu zlodějů a podsvětí: *balenă = „recidivist cu o vastă experienţă în închisoare, dubă de dimensiuni mari cu care se efectuează transportul deţinuţilor“*(recidivista s bohatou zkušeností z kriminálu, vůz na převoz vězňů), *picior de urs = „deţinut condamnat pentru fapte deosebit de grave“* (vězeň, který byl odsouzen za těžká provinění), *a avea cărămidă pe el = „a avea bani“* (mít při sobě prachy), *magnet = „mână“* (ruka), *pisică = „poşetă de damă de dimensiuni reduse, care în loc de fermoar sau capsă are o închizătoare formată din două bucăţi metalice care se trec una peste alta“* (dámská kabelka menších rozměrů), *evanghelie = „cazier judiciar“* (trestní rejstřík, soudní spis), *extemporal = „furt mărunt“* (drobná krádež), *maioneză = „pericol, primejdie“* (nebezpečí), *regizor = „şef al unei bande de spărgători* (šéf lupičů, šéf bandy).[112]

Argot z pouličního prostředí

Rumunský pouliční argot je svébytná forma neformálního jazyka používaná především ve městech a zejména mladými lidmi. Jedním z dominantních rysů tohoto druhu argotu je negramotnost této skupiny lidí. Jen málo z nich umí číst a psát a většina z nich nemá žádné vzdělání. Dalšími specifickými znaky ulice jsou touha po úniku a bohémství a mít svůj nezávislý svět, v němž se všichni cítí být přijati, je to místo, které je pro ně domovem. Tuláci a bezdomovci mají v tomto světě velkorysého ducha, avšak pouze ve vztahu k lidem, které do tohoto okruhu patří a zároveň se tento argotický jazyk vytváří podle okolností. V tomto smyslu můžeme říci, že pouliční argot vzniká kvůli nedostatku široké slovní zásoby, absenci rodičovského vzoru a také proto, že tyto osoby nejsou dostatečně vyspělé.

[112] VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române.* Bucureşti: Litera, 2019.

Toto tvrzení dokládá i autor Jean Caune, který se domnívá, že lidem z pouličního prostředí schází vzdělání, což je určujícím faktorem, jenž přispívá k vytváření a šíření argotické mluvy.[113]

Pro představu uveďme pár příkladů argotu pouličního prostředí: *aşchilopat* nebo *aviotor = „prost“* (blbec, debil), *boccie = „persoană urâtă“* (zrůda, špína), *dobitoc = „beţiv“* (ožrala), *apă chioară = „supă“* (polévka), *femeie de produs, pasăre de noapte = „prostituată“* (šlapka), *delicatesă = „orice practică sexuală deviantă, costisitoare“* (sexuální praktika finančně náročná), *gagiu, ochi albaştri = „poliţie“* (benga), *cutia cu grilaje = „televizor“* (telka), *a ciura = „a fura“* (ukrást), *la fumat! = „la furat!“* (jít krást), *a da cu sifon = „a spune tot“* (všechno říct, prásknout), *a fi analfabet = „nu a avea creier“* (bezmozek).[114]

3.2. Profesní kritérium

Argotický jazyk, s výjimkou tajného argotu některých profesí, se vyznačuje termíny a výrazy s afektivním obsahem. Argotické výrazy se stávají jazykovými proměnnými, ukazateli nebo znaky s distribucí podmíněnou sociálně a stylisticky povoláním, věkem, preferencemi, mentalitou. Na základě konotativních faktů argot integruje mluvčího do jeho vlastní společnosti, čímž poskytuje sémiotické rámce nezbytné pro integraci člověka do kultury a dosažení splynutí jazyka-společnosti-jedince. V tomto smyslu se argot stává sociálním faktem.

V případě profesního kritéria můžeme uvést příklad vojenského argotu. Podle rumunského jazykovědce G. M. Dragoşe na základě argotických výrazů sesbíraných od vojáků z povolání lze dojít k závěru, že vojáci nemají vlastní, typický, odlišný argot od argotu jiných sociálních kategorií, jsou velmi vnímaví a ochotní šířit argotické lexikum vytvořené civilisty[115]. Autor Ion Moise považuje vojenský argot za konvenční jazyk, který má

[113] CAUNE, J. *Cultură şi comunicare. Convergenţe teoretice şi locuri de mediere*. Bucureşti: Editura Cartea Românească , 2000, s. 26.

[114] VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române.* Bucureşti: Litera, 2019.

[115] DRAGOŞ, G. M. *Note de argot românesc*. In: *Bulletin historique et philologique*, IX, 1942, s. 87-116.

svou vlastní slovní zásobu (argotická slova a výrazy) a zvláštní expresivitu, aniž by měl tajný charakter.[116]

Formy vojenského argotu můžeme podle jejich obsahu seskupovat následovně. Slova a výrazy související s hodnostmi, tituly a funkcemi, jako např. *barosan = „ofiţer superior“* (vyšší důstojník), *lent = „locotenent“* (poručík),[117] a dále pozdravy a konvenční formule: *hai libi = „noroc!“, bună ziua!“* (hodně štěstí, dobrý den).[118]

Závěrem je třeba poznamenat, že rejstřík vojenského argotu ztratil svou plodnou funkci v důsledku změny systému po roce 1989, z níž se zdá, že argot vojáků je na cestě k zániku.

3.3. Věkové kritérium

Argot, v závislosti na věku, byl zaznamenáván jak před druhou světovou válkou, během ní, po jejím skončení, tak i v současné době. V meziválečném období uvádí Iorgu Iordan některé argotické výrazy specifické pro mluvu žáků a studentů v tomto období, jako například: *a agăţa = „a copia la teză“, albastru = „corigent“* nebo *verde = „repetent“*.[119]

Rodica Zafiu v práci věnované analýze argotického lexika popisuje tento typ jazyka tak, že „mladí lidé masivně přejímají slova a výrazy argotu podsvětí a vytváří si vlastní rozlišovací znaky. Jazyk mládeže se velmi rychle inovuje, registruje výrazy vztahující se k některým specifickým prostředím (škola, univerzita, armáda) a k některým věkovým zájmům (hudba, sport, videohry), uchyluje se ke kulturním odkazům (televize, reklama) a masivně přejímá prvky z cizích jazyků, zejména z angličtiny.“[120]

---

[116] MOISE, I. *Note de argou militar*. In: *Limba română*, XXXI, č. 1, 1982, s. 33-39.

[117] VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române.* Bucureşti: Litera, 2019.

[118] *Tamtéž.*

[119] IORDAN, I. *Stilistica limbii române, Ediţie definitivă*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1975, s. 323.

[120] *Limbajul tinerilor adoptă masiv cuvinte şi expresii ale argoului interlop, creându-şi propriile semne distinctive. Limbajul juvenil se înnoieşte foarte repede, înregistrând termeni referitori la unele medii specifice (şcoală, facultate, armată) şi la unele preocupări legate de vârstă (muzică, sport, videojocuri), recurgând la repere culturale (tradiţionale sau ale culturii de masă: TV, publicitate) şi împrumută masiv elemente din limbile străine, mai ales limba engleză.“,* ZAFIU, R. *101 Cuvinte argotice*. Bucureşti: Editura Humanitas, 2010, s. 17.

Přítomnost argotu u žáků a studentů vysvětluje Iorgu Iordan dospíváním, věkem, převahou fantazie, sociální, jazykovou a biologickou emancipací. Užívání argotických výrazů dává dospívajícímu vědomí stavu svobody ducha, vpisuje se do širšího odmítání jakýchkoli konvencí (oblékání, chování, postojů, gest, řeči), zdůrazňuje pocit individuality, osobnosti tím, že potvrzuje kvalitu, která je nyní velmi žádoucí a uspokojuje tyto aspirace tím, že na ni polarizuje pozornost.[121] Jazykové formy projevu fantazie a kreativity, argotické výrazy v jazyce žáků a studentů se vyznačují malebností, maximální expresivitou, exotičností. Jejich prostřednictvím mluvčí subjekt definuje, vždy ironicky, složky a aspekty školního a studentského života: školu, univerzitu, zkoušky, semináře, kurzy, učitele, vztahy mezi mladými lidmi.[122]

Argot žáků a studentů má nezaměnitelný ráz, je to jakási subkultura či sousedská kultura, možno nazvat jakýmsi undergroundem. Argot se stal mladistvou formou protestu s touhou vypadat chytře a donutit ostatní, aby si všimli ušlechtilosti podvodníků, lumpů, záměru předvádět se atd.

Argot žáků

Tento argot vypovídá o typu žáků, kteří jej používají, o jejich povaze nebo úrovni kultury, jíž si osvojili. Obecně platí, že argot vytvářejí a používají spíše žáci s nižší úrovní vzdělání, kteří jsou neuctiví a nemají žádné kulturní zájmy. V tomto smyslu se argot na úrovni skupinového vnímání stává způsobem prosazení osobností a vnucování se před vysoce postavené vrstevníky.

Následující příklady argotu žáků můžeme seskupit podle jejich obsahu do těchto kategorií. Výrazy zabývající se školními aktivitami jsou např. *a aminti la test, a pescui = „a copia“* (opisovat), *a deraia = „a se enerva“* (vyšilovat, nervovat se), *a plimba ursul = „a pleca, a fugi“* (odejít, zdrhnout), *asasinul din umbră = „liderul clasei“* (třídní kápo), *care este id-ul tău? = „care este numele tău?“* (jak se jmenuješ?), *a trage de şireturi = „a lua mişto pe cineva“ (*vystřelit si z někoho), *celulă = „clasă“* (třída), *tortură = „test la fizică“* (test z fyziky).[123] Argotické výrazy týkající se morálními vlastnostmi jsou

[121] IORDAN, I. *Stilistica limbii române, Ediţie definitivă*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1975, s. 310.

[122] IORDAN, I. *Stilistica limbii române, Ediţie definitivă*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1975, s. 310.

[123] VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române.* Bucureşti: Litera, 2019.

např. *ceas = „frumos, bine“* (hezký, dobře, dobrá) nebo *ciment = „extraordinar“* (nejskvělejší).[124] Mezi výrazy se sociálním a intimně-vztahovým podtextem patří např. *a sări din textile = „a se dezbrăca“* (svléknout se), *a băga pe ala micu´la servici, a da spargere = „a avea sex“* (mít pohlavní styk), *cârlig = „penis“* (penis), *maioneză, cremă, muştar = „spermă“* (sperma).[125] Autor práce dále demonstruje na příkladech argotické výrazy s adolescentními zájmy: *a face rost de caş = „a face rost de bani“* (splašit love- peníze), *agitat = „beat“* (opilý), *di co de = „ce vrei mă?“* (co zas chceš?), *iarbă, trabuc, cui = „marijuana, heroină“* (tráva, piko), *tonic = „drogat“* (zfetovaný).[126]

Můžeme vidět, že argotické lexikum žáků je poměrně bohaté a vyplývá z jejich potřeby neprozradit se před učiteli, řediteli a dalšími zaměstnanci. Pro některé z nich je argot novým jazykovým zájmem, který jim dodává sílu, optimismus chodit do školy, navazovat vztahy s ostatními vrstevníky a zároveň je to způsob jak zažehnat nudu.

Argot studentů

Studentský argot neboli sociolekt středoškoláků a vysokoškoláků je považován za soubor slov a výrazů patřících k více či méně jednotné sociální skupině[127], přičemž některé formy jsou omezeny na určité univerzitní prostředí, jiné pokrývají širší území. Typickými argotickými výrazy užívanými touto skupinou mohou být např. *burtologie = „discuţie fără rost, în afara subiectului de seminar sau examen“* (zbytečná diskuze mimo téma semináře nebo zkoušky), *boabă, boabe, bobiţe = „examen(e) restant(e)“* (resty, zbývající neudělané zkoušky), *colak = „nota opt“* (známka 8; v českém prostředí odpovídá školní známce 2), *olimpiadă = „corigenţă* (reparát), *vampir = „profesor foarte exigent“* (velice přísný a náročný pedagog, učitel, profesor).[128]

Studentská mluva v neformálních komunikačních situacích oplývá lexikálními a frazeologickými prvky, které slovník kvalifikuje jako argotické, hovorové, pejorativní a někdy i vulgární. Příčiny uchylování se k lexikálním formám je třeba hledat ve snaze oslovit argotickou mluvou, pohodlností mluvčích a vědomí příslušnosti mladých lidí k určité sociální

[124] VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române.* Bucureşti: Litera, 2019.

[125] *Tamtéž.*

[126] *Tamtéž.*

[127] LUPU, C. *Observaţii asupra argoului studenţesc*. In: *Limbă şi literatură,* XVII, č. 3. Bucureşti: 1972, s. 349.

[128] VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române.* Bucureşti: Litera, 2019.

skupině. Argot studentů odráží jazykovou realitu, k níž lze jako k takové přistupovat a analyzovat ji.

4. Tvoření argotických slov

Proces tvoření slov v rumunském argotu je často dynamický a kreativní a odráží kulturní a sociální kontext jeho mluvčích. Rumunský argot zahrnuje různé lingvistické procesy, jako jsou např. substituce, odvozování pomocí přípon, sufixální substituce, skládání a taktéž se uchyluje k novým slovům. Odvozovací a skladební postupy výrazně zvyšují možnosti obnovy argotu, vedou k vytváření nových výrazů s využitím jazykových prostředků. Ve srovnání se skládáním, které je v argotu méně produktivní, je odvozování složitějším a komplexnějším procesem tvoření slov, jež převyšuje svou systematičností a úsporností. Pronikáním afixů s různou tématikou se získávají konkrétní a abstraktní slova se silnými expresivními účinky.

Argot ve svém způsobu tvoření upřednostňuje sklouzávání a přetvoření významů, přičemž v druhém případě se uchyluje k procesu odvozování pomocí sufixů jako prostředku obohacování argotu.

V argotu se používají běžné jazykové sufixy a prefixy. Jestliže vypůjčené přípony mění formu slov, aniž by měnily jejich význam, vlastní přípony mění formu i význam slov. V argotu se projevuje záliba posilovat, zdůrazňovat některé přípony existující v běžném jazyce. Má se však za to, že si argot vytváří zároveň vlastní předpony i přípony, a to prostřednictvím jevu analogického zobecnění, přičemž někdy dochází k přejímání z cizích jazyků, a zároveň se význam oproti cizímu ekvivalentu mění.[129]

4.1. Odvozování pomocí přípon

Latinské, řecké, francouzské a německé sufixy používané v argotu a některými lingvisty označované jako „finální deformace“[130] a mající různou sílu, jsou považovány za živé a/nebo mrtvé, lidové, primární a sekundární, expresivní a sufixální jednotky.[131] Sufixy přidávané ke slovům mají za cíl vytvořit tvarový rozdíl mezi argotickým výrazem a slovem

[129] DAUZAT, A. *La défense de la langue française. La crise de la culture française. L´argot. – La politesse du langage. La langue internationale.* Paris: Libraire Armand Colin, 1912, s. 136.

[130] DAUZAT, A. *La langue française d'aujourd'hui. Evolution – Problèmes actuels*, Troisième édition. Paris: Libraire Armand Colin, 1923, s. 138.

[131] BRUNOT, F., BRUNEAU, C. *Précis de grammaire historique de la langue française.* Paris: Masson et Cie, 1969, s. 90.

běžného jazyka. Ztrácejí svou sémantickou hodnotu, mají pouze hodnotu deformační. Přidáním nové koncovky k prvnímu, běžnému tvaru slova, vzniká nový samostatný, expresivní nebo kryptický lexém.

Odvozování pomocí sufixů je považováno za kód[132], spočívající v maskování slova deformací sufixem podle konvenčního schématu (stejně jako u ostatních postupů), který je klíčem. Často se používá v novém tvaru a slovo krystalizuje do nové, tajné nebo expresivní argotické podoby. Když se klíč vulgarizuje, v obou případech jej mluvčí argotu obnovují, a to změnou přípony nebo metatezí, kterou angličtí lingvisté nazývají *back-slang* neboli kódovaný jazyk, v němž je psané slovo mluveno foneticky pozpátku. Zpočátku kryptologická povaha, kódování pomocí derivace s příponami a předponami se stává hrou. Zdůrazňuje se produktivita parazitní sufixace (maskování slova konvenční slabikou), zejména ve francouzštině. Starý postup uváděný od 15. století se lexikalizoval, což vedlo k vytváření nových slov. Hypertrofie parazitických sufixů je oceňována jako specifický rys moderního argotu.[133]

Derivace sufixy je ve svých projevech svobodná, vykazuje vitalitu a tvůrčí sílu, i když se někdy při tvoření nových výrazů podřizuje více či méně pomíjivým módním trendům. V tomto smyslu zaujímá analogie v argotu výrazné místo, mluvčí je spíše imitátorem než vynálezcem, modelujícím nejlépe podle již existujícího vzoru.

Preference určitých přípon dodává argotickému slovníku vlastní zabarvení, a to tím spíše, že v běžném jazyce se tyto přípony často používají v menší míře.

Přetváření koncovek slov, časté v moderním argotu, se vysvětluje jako nezáměrný, přirozený proces existující v jazyce od dob vulgární latiny, kde je tento jev nejintenzivnější.[134]

Afektivní hodnotu argotického výrazu lze nalézt v morfologickém sufixu – prvku, který se může stát expresivním prvkem slova, vnucujícím i pejorativní hodnotu.[135] V tomto smyslu se má za to, že ironie a degradace hodnot (podstatný rys lidové afektovanosti) výrazně

[132] GUIRAUD, P. L´argot. In: *Que sais-je?,* č. 700, sixième édition, Paris: 1973, s. 67.

[133] *Tamtéž*, s. 71.

[134] DAUZAT, A. *La langue française d'aujourd'hui. Evolution – Problèmes actuels,* Troisième édition. Paris: Libraire Armand Colin, 1923, s. 41-42.

[135] VENDRYES, J. *Le langage. Introduction linguistique à l'histoire.* Paris: La renaissance du livre, 1921, s. 182.

poznamenávají argotické přípony (pejorativní, zdrobňující, augmentativní) se zdůrazněnou expresivní hodnotou. Často se expresivita argotického výrazu zvyšuje tím, že se odvozuje patronymickým sufixem a transformuje se do vlastního jména. Jako příklad lze uvést *tocilar,* kdy tento lexém znamená v rumunštině brusič, avšak v argotickém pojetí dříč, šprták, a tento výraz se transformoval do vlastního jména *Tocilescu.*[136]

Díky afektivním hodnotám, které argotickým slovům propůjčují, vnášejí přípony do studia argotu nový zajímavý prvek. Zjistilo se, že mezi slovy vyjadřujícími pocity v jejich projevu vynikají meliorativa a pejorativa, slova vyjadřující přilnutí a odsouzení. Pomocí argotických sufixů se tak označuje kvalita výrazů.[137] Rumunský argot vykazuje zálibu ve zdrobnělinách získaných derivací pomocí sufixů, např. *tăt**ic*** – tatínek, arg. šéf skupinky, bandy[138], *scăun**el*** – židlička, arg. školní známka 4 (v Rumunsku je nejlepší známka 10) – konotace s počtem noh u židle[139]. Zároveň jsme v argotu, stejně jako v nespisovném hovorovém jazyce, svědky obrácení rodů, ve skutečnosti ani ne tak změny gramatického rodu jako spíše hypokoristického odosobnění.[140] Zde si můžeme uvést příklad lexému mužského rodu ***puişor*** (kuřátko, ptáčátko, mláďátko), který v argotické terminologii označuje drahouška či miláčka neboli *persoană iubită*, tedy výraz používaný v rumunštině v rodu ženském[141].

Příčinou sémantické degradace je přítomnost zdrobňovacích a rozšiřovacích přípon, které obsahují degradaci v latentním stavu nebo prostřednictvím depreciativní či pejorativní

[136] VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române.* Bucureşti: Litera, 2019, s. 306.

[137] MAROUZEAU, J. *Précis de stylistice française, cinquième édition revue*. Masson et Cie Éditeurs, 1963, s. 110.

[138] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI". *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[139] *Tamtéž.*

[140] MAROUZEAU, J. *Précis de stylistice française, cinquième édition revue.* Masson et Cie Éditeurs, 1963, s. 136.

[141] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI". *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

poznámky. Na depreciativní hodnotu některých slangových výrazů poukazují sufixy tureckého (*-lâc, -lic, -giu, -agiu, -angiu*) a maďarského původu (*-ău, -ălău*).[142]

Zdrobněliny a augmentativní deriváty, přítomné mezi podstatnými jmény ženského a mužského rodu, nabízejí nejbohatší výrazový materiál. K výše uvedeným příkladům přidáváme jako augmentativní deriváty: *iepur**oi*** (*iepure* – zajíc) – arg. student střední školy[143], *barosan**că*** (*baros* – těžké kladivo, *barosan* - hovorové a lidové adjektivum označující něco velkého, tlustého či někoho zazobaného) – arg. manželka cikánského papaláše[144]. Přípony tvořící argotické výrazy mají silnou stylistickou hodnotu. Výsledné výrazy nemají v tomto způsobu tvoření nic specificky argotického. Jsou to sufixy běžně volně užívané mluvčími, které se stávají expresivními v důsledku hypertrofie procesu, což je jev vysvětlitelný i jeho lidovým původem, např. rumunské lexikální označení pro lesní spáleniště je *pârlit**ură***, kdy v argotu se jedná o čtvrť či místo, které není zajímavé pro krádeže nebo kde se nekrade.[145]

Vedle starých výrazů obsahuje odvozenina s příponami v argotu úctyhodné množství neologismů. Slova se značnou expanzivní silou v jazyce. Jako příklad lze uvést mezinárodně používaný lexém *concert* – *concert**ist***, kdy v argotickém prostředí se tento výraz používá pro zloděje, který pracuje osaměle, bez kompliců.[146]

I v tak uzavřeném systému, jako je argot, je odvozování velmi produktivní. Bez ohledu na základ slova jsou přípony a samotný proces odvozování běžným jevem tvoření argotických slov. Rumunský argot v omezeném smyslu zaznamenává mnoho argotických výrazů romského původu, získaných derivací pomocí sufixů: např. *mangli* + suf. *–tor* – *manglitor* – zloděj, podvodník.[147]

---

[142] CÂMPEANU, E. *Substantivul. Studiu stilistic*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1975, s. 215-216.

[143] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI". *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[144] TANDIN, T. *Dicţionar de argou al lumii interlope*. Bucureşti: Meditaţii, 2009, s. 19.

[145] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI". *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[146] *Tamtéž.*

[147] VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române.* Bucureşti: Litera, 2019, s. 199.

Existují argotické výrazy tvořené sufixací prvků slovanského původu, kdy např. původem slovanský lexém *babă* (babka, stařena) s pomocí sufixu *–etă* vytvořil *babetă* neboli argotické označení pro dámu, ženu v letech.[148]

Je třeba taktéž zmínit, že mezi argotickými výrazy v rumunském argotu je produktivní mezi příponami řeckého původu přípona *–si*.[149]

Nové tvary jsou zaznamenávány v argotu s příponou *–agiu*, starou, hanlivou příponou tureckého původu: zde autor práce demonstruje na příkladu lexému *baftă* – lidové označení pro štěstí (klika), po přidání sufixu *–angiu* dostáváme *baftangiu,* kdy toto označuje člověka, která má štěstí; v českém slangovém prostředí se používá výraz štístko, klikař.[150] Kontrast mezi atmosférou, kterou vytváří starý turecký přívlastek, a atmosférou, již vytváří neologizovaná témata, naznačuje zesílení ironického, pohrdavého odstínu, čímž argotické výrazy získávají očekávanou stylistickou hodnotu.

Sufixy – *an, –ard, –ăreț, –tură, –oaie* a *–ar*, velmi produktivní při tvoření argotických výrazů, vynikají autentickými stylistickými vlastnostmi při tvoření slov s určitou pejorativní, augmentativní a ironickou hodnotou. Příklady jsou lexémy *macaronar* – ironické označení pro Itala, *şurubar* (*şurub* – šroub) – vysokoškolský student s technickým zaměřením, *cartonar* (*carte* – karta) – fotbalový rozhodčí.[151] Přípona *–ard* vytváří argotické výrazy se zřejmým pejorativním nádechem, stejně jako ve francouzštině, odkud byla přejata. Je důležité poznamenat, že *sorbonard* (odkazující se na významnou pařížskou univerzitu) je derivát, který ve francouzštině chybí.[152] Přípona *–ită*, převzatá z lékařského vědeckého jazyka, naznačuje v argotu chorobný stav mysli: např. *chiulangită = boala chiulangiilor* (lexém *chiulangiu* – hovor. ulejvák).[153] Sufixy *–ist* a *–ism*, produktivní v argotu naznačeným významem a postojem, tvoří argotická substantiva:

---

[148] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI". *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[149] GRAUR, A. *Dicţionar de cuvinte călătoare.* Bucureşti: Editura Albatros, 1978, s. 257-258.

[150] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI". *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[151] VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române.* Bucureşti: Litera, 2019.

[152] IORDAN, I. *Stilistica limbii române, Ediţie definitivă*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1975, s. 162.

[153] STACA, G. a kol. *Rumunsko-český slovník.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1961.

holist (*hol* – hala, chodba) – označení pro studenta, který tráví více času po chodbách fakulty než na samotných seminářích, přednáškách.[154]

V některých případech je možné, že se ke kořeni slova přidává současně předpona i přípona, což se nazývá parasyntetická derivace: např. lexém *albastru* (odkazující v rumunském argotu na něco hrozného, špatného, nebezpečného) představuje derivát *a se* ***în****ălbăstr****i***, tedy ekvivalent francouzského argotického výrazu *peur bleue* = hrůza.[155]

Díky specifickým psychologickým podmínkám, v nichž argot vzniká, dává často naučené přípony, foneticky reprezentativnější než v běžném jazyce, což se vysvětluje tendencí co nejvíce variovat výraz. Tyto přípony jsou často přejaté z francouzštiny a latiny: např. *gazd****es*** (*gazdă* – hostitel) – arg. osoba, která u sebe přechovává zloděje.[156]

Sloveso je důrazně dotčeno sufixací, která se v argotu stává stabilnějším postupem a parazitní prvek již není libovolný.[157] Počet sloves první a třetí konjugace se v argotu výrazně zvyšuje přepisováním sloves druhé konjugace, výpůjčkami, vytvářením nových denominativů. Navíc se předpokládá, že infinitiv, považovaný za nejnovější ze slovesných tvarů a vrchol abstrakce, je třeba hledat mezi podstatnými jmény.[158]

Tvrzení, že v kultivovaném jazyce jsou obecně nejnovější slovní výtvory první konjugace a v lidovém a hovorém jazyce čtvrté konjugace[159] je podpořeno velkým počtem sloves čtvrté konjugace přítomných v argotu: *a behăi* – práskat, *a lefteri* – ukrást vše, nic nenechat, *a blătui* – podplácet.[160] Ve většině z nich jde o denominativní slovesa, získaná z různých jmenných témat přidáním přípony *–i*, postup se nazývá bezprostřední derivací[161],

---

[154] VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române.* Bucureşti: Litera, 2019.

[155] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI". *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[156] IORDAN, I. *Limba română actuală. O gramatică a „greşelilor*. Iaşi: 1943, s. 190.

[157] GUIRAUD, P. *L´argot*. In: *Que sais-je?,* č. 700, sixième édition, Paris: 1973, s. 73.

[158] BRÉAL, M. *Essai de sémantice (Science des significations) deuxième édition revue*. Paris: Librairie Hachette et Cie, 1899, s. 91, 93.

[159] IORDAN, I. *Limba română actuală. O gramatică a „greşelilor*. Iaşi: 1943, s. 237.

[160] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI". *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[161] IORDAN, I. *Stilistica limbii române, Ediţie definitivă*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1975, s. 328.

nebo přidáním přípony *–a*. Tomuto slovotvornému procesu, v rumunštině velmi produktivnímu, jsou podřízena četná argotická slovesa sdružená do kategorie *verba instrumentalia*, jejichž sémantická struktura zahrnuje sémy + „činnost“ + nástroj, kterým se činnost provádí“, příkladem mohou být argotická spojení *a claxona* – mluvit, *a mătura* – krást, *a stopa* – zastavit se.[162] Některá z nich jsou slovesa pohybu s dokonavou hodnotou. Tato slovesa jsou abstraktní, neboť na popisu mimojazykového aktu se podílí nejen slovesný lexém, ale všechny faktory přítomné ve větě. Některá mluvnická slovesa vzniklá odvozením pomocí sufixů spadají do kategorie sloves vyjadřujících iterativní způsob děje, označujících opakované činnosti v určitých časových intervalech. Představa iterace děje je nedílnou součástí lexikálního významu a u mluvnických sloves není formálně vyznačena.

4.2. Odvozování pomocí předpon

Předpony mohou být tvořeny z předložek, aglutinačních substantiv, fonetických náhod nebo i nesprávným rozdělením.[163] Kvalita slova s sebou nese v rámci slovní zásoby členění na slova významová nebo pojmová a slova gramatická. Oceňuje se, že prefixace může dát slovu jistou kvalitativní novost.

V moderní době došlo obecně k masivnímu přílivu řeckých a latinských předpon do rumunského jazyka, a to zejména do nespisovného hovorového argotu. Je třeba zdůraznit, že argotické výrazy vysvětlené procesem odvozování pomocí předpon jsou vlastně slova obecného jazyka, kterým se vzhledem k silné expresivní hodnotě, kterou obsahují, přiznává argotický status. Argot maximálně využívá superlativní prefixy, které se opotřebovávají a se stejnou rychlostí se znovu zavádějí do řeči: *extra–*, neologická předpona latinského původu[164], příkladem v argotických odvozeninách je: *extrafain = „exagerat de frumos*“, *extraurgent = „imediat“*.[165] Jedná se o výrazy přejaté do argotu ze spisovného jazyka s cílem naznačit nadřazenost nějakého jevu, z potřeby ho propagovat. Předpona *extra–* se může

[162] BUCĂ, M. *Marele dicţionar de expresii româneşti.* Bucureşti Meteor Press, 2011.

[163] GRAUR, A. *Tendinţe acutuale ale limbii române.* Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1968, s. 250.

[164] AVRAM, M. et al. *Formarea cuvintelor în limba română. Vol. II. Prefixele.* Bucureşti: Editura Academiei, 1978, s. 114.

[165] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI“. *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

vyvíjet směrem k samostatnému užití s adjektivní hodnotou.[166]. Příkladem může být používané spojení zejména mezi mladší generací: *gagică extra* – super baba, super kočka, *tip extra* – elegán.[167] Prefix *super–* je odvozen od předložky francouzského původu, která se do rumunštiny dostala v 19. století.[168] V argotu známe tvar: *superbombă* (fr. *superbombe*) – senzační zpráva.[169] Neologická předpona *ultra–*, převzatá též z francouzštiny[170], je v argotu součástí stejných výrazů jako *extra–* např. *ultrafin = „foarte bun", ultrafraier = „exagerat de naiv*".[171] Autor práce narazil na skutečnost, že předpona *ultra–* je někdy použita samostatně, aby naznačila superlativ: *bombă ultra* ve smyslu „*restaurant elegant*", jindy přispívá k procesu nadřazování, a to např. v rámci termínu: *ultrasuprafantastic* ve smyslu „*foarte frumos, valoros*". V argotu se prefixace méně často používá ke kumulaci předpon samostatně, např. ve výrazu: *extraarhi* = „*foarte bun*". Předpona *arhi–*, přejatá z francouzštiny, je častá v hovorovém jazyce a v argotu, s rolí superlativní částice vedle substantiv a adjektiv vyjadřujících „nedostatečnost": *arhidobitoc, arhipungaş*.[172]

Předpony jako *hiper–, super–, arhi–, extra–,* považované za módní, které si mluvčí rumunského argotu při vyjadřování oblíbili, se rychle stávají expresivními a při výslovnosti se obvykle „oddělují" od ostatních a zároveň jsou zdůrazněny přízvukem naléhavosti.[173]

---

[166] CIOBANU, F. HASAN, F. *Formarea cuvintelor în limba română. Vol. I. Compunerea.* Bucureşti: Editura Academiei, 1970, s. 8.

[167] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI". *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[168] AVRAM, M. et al. *Formarea cuvintelor în limba română. Vol. II. Prefixele.* Bucureşti: Editura Academiei, 1978, s. 236.

[169] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI". *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[170] AVRAM, M. et al. *Formarea cuvintelor în limba română. Vol. II. Prefixele.* Bucureşti: Editura Academiei, 1978, s. 251.

[171] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI". *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[172] IORDAN, I. *Limba română actuală. O gramatică a „greşelilor*. Iaşi: 1943, s. 217.

[173] BRUNOT, F., BRUNEAU, C. *Précis de grammaire historique de la langue française.* Paris: Masson et Cie, 1969, s. 90.

Vedle těchto předpon s mezinárodním statusem uvádíme předpony: *a–* (z latinského *ad–*)[174] a *anti–* (řeckého původu), které jsou součástí argotických výrazů, uveďme si např. *aborda* = „*a acosta*“.[175]

Předpona *de–*, latinsko-románského původu,[176] je produktivní v argotu a hovorovém jazyce a je zajímavá svou expresivní hodnotou. Přidává se ke slovům v psychologických momentech, v nichž dominuje afekt, a tato předpona maximálně zintenzivňuje tu konkrétní představu – např. *declasa* = zvítězit nad někým v souboji či když je vedena s někým nepříjemná diskuze.[177]

Ve výrazech *emigra* a *evapora*, oba s významem utéct z místa nehody, neposkytnout první pomoc, prefix *e–* vzešel z prefixu *ex–*, kdy se jedná o neologickou předponu latinského původu.[178]

Předpony *în–* (zděděné) s variantou *îm–* a *in–* (latinsko-románské) se v argotu objevují ve výrazech jako: *îmbolnăvi = „a (se) supra“*. Má se za to, že předpona *în–* tvoří parasyntetickou derivaci, kdy příkladem může být lexém *înţepeni = „a muri“*.[179]

V rámci argotických výrazů přejatých z lidového jazyka jsou méně produktivní předpony: *per–, trans– a supra–* (latinsko-románského původu)[180] a předpona *pre–* (zřejmě

[174] AVRAM, M. et al. *Formarea cuvintelor în limba română. Vol. II. Prefixele.* Bucureşti: Editura Academiei, 1978, s. 35.

[175] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI“. *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[176] AVRAM, M. et al. *Formarea cuvintelor în limba română. Vol. II. Prefixele.* Bucureşti: Editura Academiei, 1978, s. 91.

[177] BUCĂ, M. *Marele dicţionar de expresii româneşti.* Bucureşti Meteor Press, 2011.

[178] AVRAM, M. et al. *Formarea cuvintelor în limba română. Vol. II. Prefixele.* Bucureşti: Editura Academiei, 1978, s. 109.

[179] IORDAN, I. *Limba română actuală. O gramatică a „greşelilor*. Iaşi: 1943, s. 495.

[180] AVRAM, M. et al. *Formarea cuvintelor în limba română. Vol. II. Prefixele.* Bucureşti: Editura Academiei, 1978, s. 183, 251.

staroslovanského či latinského původu)[181]. Příkladem jsou výrazy *supraelastice* = *„macaroane“*(použití pouze v plurálu), *transfocator* = *„consiliu profesoral“*.[182]

V rumunské slovesné derivaci se prefixy považují za málo produktivní, což způsobuje omezení sféry sloves s kombinovanou sémantickou strukturou (prostorové a kvalitativní sémy).[183] Sémantické rysy odkazující k různým aspektům pojmenovaných akcí (nebo na různé aspekty pojmenovaných dějů), příznakům (časovým, prostorovým, kvalitativním a kvantitativním) jsou často přítomny v lexikálním významu slova a méně často v sémantickém obsahu prefixů.

4.3. Lidová etymologie a paronymie

Proměny, jimiž slova při jevu lidové etymologie procházejí, jsou v argotu způsobeny analogickými příčinami. Analogie, ovládaná principem falešného vnímání[184] a určující asociaci představ, má nespornou hodnotu ve své schopnosti vyvolávat zvukovou záměnu, kdy jedna forma evokuje jinou podobnou formu. Tento jev, charakteristický pro lidový, nespisovný hovorový jazyk a dětskou řeč, se v argotu, a tím i v běžném jazyce, vyskytuje mechanicky a nevědomě. Ve snaze zapamatovat si určité nebo vzácné slovo vyvolávají mluvčí argotu asociací představ častější a známější výraz a zvukovou obdobu.

Deformace některých koncovek nebo změna části slova způsobuje formální podobnost, která vede k reinterpretaci genealogie slov, reinterpretaci, jež má citelné důsledky pro formu a význam nově vzniklého argotického výrazu.[185] Lidová etymologie se tak stává nejspontánnější formou homonymické atrakce nebo, správněji, paronymické atrakce, kdy si slangové výrazy deformací vypůjčují podobu nebo význam podobného slova.

---

[181] AVRAM, M. et al. *Formarea cuvintelor în limba română. Vol. II. Prefixele.* Bucureşti: Editura Academiei, 1978, s. 197.

[182] *Tamtéž.*

[183] EVSEEV, I. *Semantica verbului. Categoriile de acţiune, devenire şi stare*. Timişoara: Editura Facla, 1974, s. 84.

[184] DAUZAT, A. *La défense de la langue française. La crise de la culture française. L´argot. – La politesse du langage. La langue internationale.* Paris: Libraire Armand Colin, 1912, s. 128.

[185] ULLMANN, S. *Précis de sémantique française. Deuxième édition.* Berne: Editions A. Francke, S.A., 1959, s. 121.

Jestliže v běžném jazyce je lidová etymologie nevědomou operací par excellence, v argotu je tento jev někdy považován za nevědomý, jindy za záměrný, když s ironickými záměry transformuje výchozí obraznost.[186] Argotické výrazy často vznikají náhodně, souhrou vzájemných vlivů mezi různými složkami jazyka, což vede ke vzniku dublet, které přežívají, pokud vyjadřují nové významy. Argotické výrazy se s novou formou stabilizují a mluvčí argotu je používají vědomě. Paronymická atrakce spouští slovní hříčku za doprovodu reflexe. Jestliže obecně je lidová etymologie vytvářena nevědomě, slovní hříčka je vyhledávaným postupem, vědomým ve své obecné tendenci, ne-li ve výběru prostředků, záměrným, směřujícím k záměrně ironickým obměnám formy, pro něž se nazývá „vědomou zábavou" mluvčích.[187]

Určující podmínkou lidové etymologie je, že forma má přednost před významem. Často slovo dostane novou příponu, zkrátí se nebo projde změnou formální struktury vložením nové hlásky. Tyto změny však nedávají významu slova žádnou novou hodnotu. V průběhu těchto obměn formy prochází slovo paronymickou atrakcí a často dostává zdůrazněné pejorativní odstíny, zejména v moderním argotu.

Pro moderní argot jsou charakteristické výrazy, u nichž je ironický, implicitně expresivní záměr zajištěn parazitní sufixací, spočívající v tvoření skutečných slov, v jazyce existujících, za nimiž se však skrývá deformovaný výraz. To je případ rumunských argotických výrazů: *ospiciu* (blázinec, zdravotnické zařízení, kde se léčí duševně nemocní pacienti) vzešel z *oficiu* (úřad, kancelář)[188], výraz *fasoale* vzešel z *fasoane*, změnou koncového *–ane* na *–ale*, pod vlivem argotického slovesa *a se fasoli* (dělat drahoty, upejpat se).[189]

Argotické kreace vzniklé paronymickou atrakcí představují v rumunštině fonetické náhody, nazývané také kombinační jevy: *furouri* = „*furori*"[190], výraz vzniklý rozštěpením hlásky *o*; *fructă = „persoană uşuratică",* se změnou středního rodu na ženský, se v argotu používá pro čistě expresivní účely, ale často se v této podobě používá i v běžné mluvě

[186] GUIRAUD, P. *L´argot*. In: *Que sais-je?,* č. 700, sixième édition, Paris: 1973, s. 93.

[187] DAUZAT, A. *La défense de la langue française. La crise de la culture française. L´argot. – La politesse du langage. La langue internationale.* Paris: Libraire Armand Colin, 1912, s. 180.

[188] MARCU, F. *Marele dicţionar de neologisme.* Bucureşti: Saeculum, 2006.

[189] VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române.* Bucureşti: Litera, 2019.

[190] GRAUR, A. *Tendinţe acutuale ale limbii române.* Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1968, s. 84.

bukurešťských mluvčích: *coardă = „femeie de moravuri uşoare“*[191], výsledek záměrné, ironické slovní hříčky.

Bez ohledu na proces tvoření jsou argotické kreace v důsledku lidové etymologie většinou metafory, sémantický motivované, příjemcem pochopené a vhodně dekódované.

4.4. Skládání

Skládání je v argotu méně produktivní proces, který je však běžný v současném jazyce. Kompozice, jež je považována za rané stadium organizace slovní zásoby, za „neohrabaný proces“, představující tvůrčí slabost mluvčích, je někdy upřednostňována pro výhodu úspory materiálu a plynulosti nově vytvořených výrazů. Za argotickou kompozici se považuje prosté kalkování, parodie, slovní hříčka, opisný sled nahrazující běžně užívaný výraz a vysvětlovaný ironickými, humornými a parodickými záměry.

Kompozicí vzniká ze spojení dvou nebo tří odlišných jednotek nové slovo s konkrétním nebo abstraktním významem, v druhém případě zahrnující metaforu.[192] Uvádí se, že tento postup je běžný v argotu zločinců a ve vojenském argotu, kde se nové termíny vysvětlují pomocí vytvořených metafor.[193] Totéž lze říci o argotu žáků, studentů, jejichž výtvory si v současném rumunském argotu nárokují téměř výhradně produktivitu kompozice. Obecně však kompozice zahrnuje argotické výrazy s malou dispozicí k metafoře a dává přednost výpůjčkám z běžného jazyka s odvozeným významem. Stejně jako v případě odvozování pomocí sufixů a prefixů využívá argotická kompozice postupů běžné jazykové kompozice. Nová slova vznikají juxtapozicí, perifrasticky, podle jednoho ze vzorů:

- slovo složené ze zkratek: *p.p.c.* (výslovnost *[pepece]) = „poate pică ceva“, a.m.r.* (výslovnost *[amere]) = „au mai rămas x zile“*[194]

[191] GRAUR, A. *Tendinţe acutuale ale limbii române.* Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1968, s. 114.

[192] WALD, L. *Progresul în limbă. Scurtă istorie a limbajului*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1969, s. 89-90.

[193] DAUZAT, A. *La défense de la langue française. La crise de la culture française. L´argot. – La politesse du langage. La langue internationale.* Paris: Libraire Armand Colin, 1912, s. 91.

[194] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI“. *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

- podstatné jméno + složený prvek: *burtologie,* výraz vzniklý složením *burtă + o + logie = „discuţie fără rost, în afara subiectului de seminar, examen, colocviu“,* dále argotický lexém *gardologie,* který vznikl složením *gard + o + logie =* „*facultatea de timp pierdut, unde se studiază, pierderea timpului la gard “*[195]

- kompoziční prvek (téma z cizího jazyka) + sloveso existující samostatně v jazyce: *pirograva = „a se tatua“* (převzato z francouzštiny – *pyrograver*)

- slovo složené z onomatopoie – použití argotického výrazu u mluvčích z řad studentů: *fâş- fâş = „bani“*[196]

- podstatné jméno + předložka + podstatné jméno: *casă fără geamuri = „închisoare“, fraier cu cioc = „mare prost, om uşor de păcălit“*[197]

- předložka + podstatné jméno: *la deal = „cimitir“* nebo *„închisoare“*[198]

- podstatné jméno + přídavné jméno: *bube-dulci = „nervi“,* používá se ve spojení *a(-i) face bube-dulci = „a(-l) enerva,* dalším příkladem je ustálené spojení *apă-tare = „ţuică“*[199]

- sloveso + zájmeno + podstatné jméno: *ia-mă nene = „călătorie cu maşină, făcând autostopul“*[200]

- číslovka + předložka + podstatné jméno: *şase la pătrat = „subdirectorul“, şase la cub = „directorul“, trei cu geamuri = „nota 8“, trei cu ferestrele închise = „nota 2“, opt cu ferestrele deschise = „nota 3“, opt pe doi = „nota 4“*[201]

---

[195] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI“. *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[196] VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române.* Bucureşti: Litera, 2019.

[197] *Tamtéž.*

[198] VOLCEANOV, G., VOLCEANOV, A. *Dicţionar de argou şi expresii familiare ale limbii române.* Bucureşti: Livpress, 1998, s. 84.

[199] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI“. *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[200] BUCĂ, M. *Marele dicţionar de expresii româneşti.* Bucureşti Meteor Press, 2011.

[201] BUCĂ, M. *Marele dicţionar de expresii româneşti.* Bucureşti Meteor Press, 2011.

- příslovce + zájmeno + sloveso: *nu-mă uita = „păine“*[202]

- podstatné jméno + podstatné jméno: *sud-african = „ţigan“,* dalším příkladem je *laptele-cucului* ve spojení *a servi laptele-cucului= „a răbda de foame“*[203]

4.5. Změna gramatických platností

Tendence k nahrazování podstatného jména přídavným jménem je rysem obecného jazyka jako celku. Změnou gramatických platností se nově vytvořený argotický výraz transformuje, přebírá význam jiných slov nebo mění chápání výrazů v běžném jazyce. Pomocí procesu substantivizace adjektiv se kvalita vyjadřuje v argotu se zvýšenou intenzitou a výraz získává zřetelný pejorativní odstín.

Mnohé argotické výrazy jsou substantivizovaná adjektiva: např. *bătrâni = „părinţi“*; ve vokativu, kdy toto je použito v singuláru, výraz dostává význam *„tânăr*; *„coleg“,* a to jak v rumunštině, tak i ve francouzštině: *„Cum o duci, bătrâne?“* Argotický výraz považujeme za expresivní nejen proto, že se z přídavného jména stává podstatné jméno, ale i proto, že jej mladý člověk adresuje jinému mladému člověku nebo starý člověk (stejně starý nebo ještě starší) starému člověku, a proto má komický a ironický nádech. Podobně se nověji používá podstatné jméno *moş(ule)*.

Vedle substantivizace adjektiv mají slova rumunštiny, která se dostala do argotu, i další aspekty gramatické změny:

- přídavné jméno dostává hodnotu slovesa (ve tvaru imperativu): *verde! = „pleacă, treci!“; roşu! = „rost de agăţat fetele care trec“*[204]

- citoslovce má slovesnou hodnotu: *cucu! = „a minţi“ („tu minţi“)*[205]

---

[202] BUCĂ, M. *Marele dicţionar de expresii româneşti.* Bucureşti Meteor Press, 2011.

[203] *Tamtéž.*

[204] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI“. *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[205] *Tamtéž.*

- citoslovce dostává adverbiální hodnotu: např. *of = „gratis“* ve spojení *a da pe of = „a da pe gratis, pe nimic“*[206]

- citoslovce se stává podstatným jménem: argotický lexém *ţac,* který napodobuje zvuk stříhání nůžkami[207]

- číslovka se stává podstatným jménem: *şase sute şase = „sifilis“*[208]

4.6. Onomatopoie

Onomatopoie, neboli zvukomalebné lexémy, jsou obecně považovány za výsadu poezie, kde jsou emoce a představivost neomezené konkrétními, bohatými obrazy, které vytvářejí. Ačkoli v rámci argotu zaujímají jen malé místo, lze mezi vlastními onomatopoickými výtvory argotu v různých jazycích nalézt paralely. Rumunský argotický výraz *a râmăne paf = „a râmăne uimit“, „cu gura căscată“*, (z francouzské interjekce *paf! Pif-paf!,* které napodobuje zvuk vydávaný výstřelem) má ve francouzštině argotický ekvivalent *paf(-e) = „ivre“*.[209] Také v rumunském argotu *a face paf (pe cineva)* dostává význam *„a da gata“, „a învinge“.*

Expresivita onomatopoií v argotu je dána jejich fonetičností, imitační harmonií argotických výrazů, nikoli specifickým afektivním obsahem. Stylistický účinek je způsoben komplexem faktorů, jako jsou: rytmus, aliterace, asonance, rým.[210] Lze předpokládat, že některé argotické výrazy a spojení vyvolávají svou onomatopoickou hodnotou, kterou obsahují, příjemný i nepříjemný, komický i ironický či dráždivý efekt.

Vedle onomatopoií reprodukujících zvuky existuje v některých argotických výrazech shoda mezi formou a významem, expresivní proces, při němž zvuky naznačují označovanou skutečnost, kdy interjekce jsou používané v argotu k vyjádření nesouhlasu.

---

[206] BUCĂ, M. *Marele dicţionar de expresii româneşti.* Bucureşti Meteor Press, 2011.

[207] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI“. *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[208] *Tamtéž.*

[209] IORDAN, I. *Limba română actuală. O gramatică a „greşelilor*. Iaşi: 1943, s. 496.

[210] CÂMPEANU, E. Substantivul. Studiu stilistic. Bucureşti: Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1975, s. 84.

Fonetické kombinace argotických výrazů, které běžný jazyk nezná, dodávají argotu zvláštní tonalitu a expresivní zabarvení, nakolik významy odpovídají představám a pocitům, které slova vyjadřují. Jde o zálibu v argotu v řídkých zvucích, užívaných v krátkých konstrukcích připomínajících onomatopoie a postavených na spojení znak – skutečnost. Některé hlásky nebo slabiky redukované v rámci argotického slova mu dodávají neobvyklou hodnotu: *a face harim-narim = „a fura", a lua cu lugu-lugu = „a trata pe cineva amabil, curtenitor".*[211]

4.7. Elipsa

V argotické řeči se mluvčí při vyjadřování neustále odvolává na možnosti dorozumění a nároky svých partnerů. Pokud si je příjemce vědom významu, který mu dává odesílatel některých slov, samotné komunikační situace, dochází k eliptické řeči. V tomto smyslu užívání argotu je podmíněno také tím, že existuje partner, který zná a akceptuje klíč k jazyku, kód, jenž někdo používá.[212]

Elipsu považujeme za výsledek minimálního úsilí, fungující v míře, v jaké je v jazyce nutná redundance, a usnadňující komunikaci mezi lidmi, a to skrze tendenci nahradit jeden těžkopádný nebo komplikovaný výraz jiným, jednoduchým a vhodným. Elipsa je považována za proces jazykové inovace, který zajišťuje potřebnou výstižnost argotických výrazů.[213] Obecně je známo, že jazykovědci, kteří se argotem zabývají, se shodují, že elipsa dokládá jazykový význam sociální skupiny. Odstraňování nadbytečných slov se zpočátku jeví jako nevědomý jev, vyvolaný přirozenou potřebou rychlosti, a později působí za rovnocenné účasti mluvčích. Elipsa se konečně objevuje jako důsledek potřeby expresivity ve vyjadřování, která je vlastní aktu vůle, jímž mluvčí zamýšlí vyvolat estetický, ironický účinek a zobecňuje se napodobováním.

Vlastní všem typům argotu, elipsa výborně vytváří formule a výrazy, kterým běžný mluvčí nerozumí. Vyvíjí se v rámci argotu různých sociálních prostředí, kompaktního skupinového jazyka. V tomto ohledu se objevuje výhradně v jazyce zasvěcenců, kde je

[211] BUCĂ, M. *Marele dicţionar de expresii româneşti.* Bucureşti Meteor Press, 2011.

[212] SLAMA-CAZACU, T. *Limbaj şi context. Problema limbajului în concepţia exprimării şi interpretării prin organizări contextuale. Bucureşti: Editura Ştiinţifică*, 1959, s. 101.

[213] DAUZAT, A. *Les argots. Caractères – Evolution. Influence.* Paris: Librairie Delagrave, 1929, s. 140-142.

zvláštní význam způsoben zvláštními okolnostmi, elipsa podporuje sociologickou klasifikaci. Elipsu lze klasifikovat také na základě gramatické role vynechaného prvku.[214]

Různé syntagmatické vlivy, které se projevují na úrovni věty, způsobují elipsou zánik některých slov a přesun jejich významu na sousední slova. Omezení významu je automaticky doprovázeno úsporností výrazu. Pro švýcarského jazykovědce Ch. Ballyho, elipsa je vlastní účinkům evokací a představuje nepřímý výrazový prostředek, který je důsledkem absence jednoho nebo více jazykových prvků, nyní zbytečných pro určení celku.[215] Nesdílí se však názor, že elipsu je třeba ztotožňovat se zkracováním. Uznávaný švédský jazykovědec Erik Wellander považuje elipsu za vlastní sémantickou změnu, jedinou čistě jazykovou změnu významu.[216] Ze sémantického hlediska se v rámci elipsy zpravidla využívá synekdocha, tedy určující člen eliminuje jiný a naopak. Někdy tento určující člen zmizí a determinační člen dostane význam celého výrazu, tedy toho, který se mění podle společenské třídy, prostředí, okolností: *a vorbi din burtă – a vorbi = „a vorbi fără judecată“.*[217]

Elipsa se vyskytuje převážně v rámci minimálního syntagmatu. Pokud je v nominální skupině (substantivum + atribut nebo substantivum + doplněk) odstraněn určující člen, je determinátor obohacen o nový význam, který mu propůjčuje determinátor, modifikující (zužující nebo rozšiřující) původní význam slova. K tomuto jevu dochází tehdy, když se přesnost zajišťovaná determinátorem stane zbytečnou a determinátor je elidován. Pokud determinátor zůstává nedotčen, syntaktická funkce zůstává stejná, zatímco potlačení determinátoru způsobuje syntaktické důsledky (substantivizace adjektiv, anomálie rodu, čísla atd.). Potlačení determinátoru je časté u tvoření podstatné jméno + přídavné jméno, epiteton je podstatnou částí elipsy, která vytváří novou metaforu: *o lovitură directă – o directă, facultatea cadaverică – cadaverică = „medicină“*. Elipsa se nutně vyskytuje pouze v argotickém výrazu, který upřesňuje zamýšlený význam: *o blondă = „o bere blondă“, politic = „delincvent politic“, nasoală = „femeie urâtă“.*[218]

---

[214] ULLMANN, S. Précis de sémantique *française. Deuxième édition.* Berne: Editions A. Francke, S.A., 1959, s. 290-291.

[215] BALLY, CH. *Traité de stylistique française,* premier volume, seconde édition. Heidelberg: 1921, s. 278, 283.

[216] ULLMANN, S. Précis de sémantique *française. Deuxième édition.* Berne: Editions A. Francke, S.A., 1959, s. 270.

[217] ARMEANU, C. *Argot ieşean, în BPh, V*. 1938, s. 194.

[218] JUILLAND, A. *Le vocabulaire argotique roumain d´origine tsigane*. In: „Cahiers Sextil Puşcariu“, I. č. 1, s. 170.

Tímto postupem může věta nebo slovní spojení „zhustit“ veškerou svou energii do jediného významově bohatého slova. Je určována dříve formulovanou výpovědí nebo otázkou, která poskytuje potřebný kontext pro elipsu. Tímto způsobem se elipsa jeví jako „deformovaná“ výpověď s možností, aby ji mluvčí v případě potřeby kdykoli upravil. V tomto ohledu se eliptický jazyk stává tvárným a efektivním, což odpovídá potřebě rychlosti vyjadřování v dnešní době. Řada rumunských podstatných jmen a argotických sloves vykazuje přízvučnou eliptickou formu: *a înscrie = „a pierde la jocurile de noroc“, a vedea = „a avea bani“ (vezi ceva? = „ai bani?“), client = „studentul care participă la cursuri“.*[219]

Současný argot přikládá elipse zvláštní význam při tvoření nových výrazů, a to pro praktický charakter, který se projevuje ve vyjadřování. Argotická elipsa se stává svědectvím o značném vlivu společnosti na vývoj jazyka. Energický a rychlý jazyk, stručný a malebný, dnešní argot vyjadřuje prostřednictvím elipsy mentalitu generace, společnosti se sklonem k akci.

4.8. Kontaminace

Kontaminace, tedy proces získání nového slova prolnutím tvarů dvou slov, je dalším možným způsobem tvoření slov, který se v argotu používá. Přednostně se využívá v argotu žáků, studentů a delikventů, a to v podobách jako: *şapşî < şase + şapte = „linişte! taci din gură!“*[220]. Kontaminace se stává vynikajícím intenzifikačním procesem pojmu: *buşchi < bunghi + uşchi = „a o întinde“, şterpeli < şterge + şperli = „a fugi“, mištocare < mişto + mişcare* – jedná se o synonymum pro výraz *mištare,* který je tvořen stejným způsobem, ve smyslu *„dans, discotecă“,* mající jako základní argotický výraz pohyb *mişcare = „dans, discotecă“.*[221]

[219] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI“. *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[220] *Tamtéž.*

[221] KIS, E. *Semiotica argoului românesc.* In: Borcilă M, et al., 1980, s. 339.

4.9. Abreviace

Jazykovědci H. Spencer a O. Jespersen se domnívají, že hlavními aspekty spojenými s principem úspornosti v jazyce jsou příčiny gramatické a fonetické povahy, které vysvětlují kratší slova v moderních jazycích ve srovnání se starými jazyky.[222] Toto pozorování, platné pro vývoj jazyka obecně, charakterizuje i argoty, jejichž výrazy vznikají poměrně často procesem zkracování neboli abreviace. Výsledky zaznamenané pro obecný jazyk, a zejména pro argot, dokazují úzký vztah mezi lingvistikou a strategií, podle níž se krátkými slovy daří rychle a jasně sdělovat informace v souladu se zrychlujícím se životním tempem. Existuje názor, že zkrácení termínu nebo výrazu znamená úsporu nebo jasnější vyjádření jak pro odesílatele, tak pro příjemce. Lingvisté však mají obecně tendenci bojovat proti novotvarům v jazyce a odstraňovat je, ať už se týkají výslovnosti, sémantiky nebo gramatiky. Navzdory některým „normativním" vnucením však jazyk sledoval svůj přirozený vývoj, daný mluvčími užíváním.

Fenoménu zkracování některých slov se v argotu dosahuje nejúčinněji právě zkracováním. Kniha, obecně tisk, rozhlas, televize či v 21. století veřejná počítačová síť Internet, určují změny na základě hláskové podoby slova spolu s těmi, které souvisejí s ústním projevem. Tendence ke zkracování slov je zvláště patrná v případě argotu, na rozdíl od lidového jazyka.[223]

Z lingvistického pohledu se zkracování některých lexémů v rumunském argotu vytváří s maximální účinností. V jazyce se znak zvolený a přijatý k označení předmětu stává odpovídajícím tomuto předmětu. Ačkoli je znak redukován, zachovává si svou hodnotu, pokud je jeho užití pro označený předmět stálé, nepřerušované. V argotu nevzniká zkracování nahodile, má svůj řád, který přispívá k plnění komunikační funkce a zajišťuje expresivitu. Nový znak, redukovaný, zkrácený ve formě, i když úspornější, získává i v mezinárodním argotu znatelné rozšíření tím, že pojme určité výrazy. Zároveň argot prostřednictvím zkracování ukazuje, že jazyková činnost může být hrou, cílem sama o sobě, svobodným cvičením zaměřeným na určitý druh komunikace mezi mluvčími, kteří respektují pravidla hry. Zkrácená podoba argotického výrazu často zcela ignoruje etymologii slova:

[222] BLOOMFIELD, L. *Langage*, New York: Holt, 1933, s. 509.

[223] MALMBERG, B. *Les nouvelles tendances de la linguistique*. Paris: P.U.F., 1972, s. 100.

cinema < cinematograf.[224] Specifická tendence argotu deformovat výrazy v sobě neobsahuje nic umělého, představuje hypertrofii vlastních jazykových postupů.

Shody a podobnosti lze nalézt v používání zkracovacího procesu v argotu různých jazyků. Kromě podobnosti způsobené náhodou nebo podmíněné lidskými vlastnostmi způsobují v argotu různých jazyků určité podobnosti ve společenské struktuře nebo kultuře určité jazykové shody. Některé zkrácené formy se pak shodou okolností zachovávají pro kryptologické nebo expresivní účely. Výraz, který mluvčí původně zkrátil, je vědomě a široce přijat. Fonetické náhody mohou v argotu vznikat záměnami a výslovnostními vadami, které lze vysvětlit ústním projevem, ale i vědomě, s expresivními záměry. Argot postihují přednostně výpůjčky, neodvozená a složená slova a slova s neobvyklou hláskovou podobou.

Výrazem bohaté fantazie a psychické síly mluvčích argotu je zkracování spočívající ve zkrácení jedné nebo více hlásek (nebo slabik) ze začátku, středu nebo konce slova. Zkracování často vzniká z potřeby redukovat podobu slova v rozsahu, který odpovídá jeho frekvenci a implicitně i informačnímu obsahu.[225]

Zkrácení začátku a středu lexému je v rumunském argotu méně časté, za to frekventovanějším jevem bývá zkracování koncovek lexémů: *gen = „general“ (*používá se pouze se členem určitým a v jednotném čísle) – *a sosit deja genul = „a sosit deja generalul“, prim = „primar“ – „Apropo: am auzit că primul vostru e un tip formidabil“, prof = „profesor/profesoară“, gag < gagiu = „băiat, prieten, student“, preş = „preşsedinte“.*[226]

Potlačení části argotického výrazu nepředstavuje ztrátu a výraz získává na rychlosti a energii. Nic nebrání zkrácení základního významu slova. Začátek slova často obsahuje větší množství informací než jeho konec, což může způsobit, že koncová část výrazu vypadne. To vysvětluje četné argotické útvary vzniklé apokopou, časté v románských jazycích, tedy i v rumunském argotu, a to s kryptickou funkcí v profesním argotu. V pouličním a studentském argotu se zkracování argotického výrazu stává hrou, která se řídí fantazií mluvčích,

[224] MARTINET, A. *Elemente de lingvistică generală, traducere şi adaptare la limba română de Paul Miclău.* Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1970, s. 229.

[225] MARTINET, A. *Elemente de lingvistică generală, traducere şi adaptare la limba română de Paul Miclău.* Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1970, s. 241-242.

[226] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI“. *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

např. *disco = „discotecă“, biblă = „bibliotecă“, as = „asistent“, re = „reexaminare“, rere = „re-reexaminare“.*[227]

Zkracování koncovek slov je považováno za výsadu argotu mládeže a je zařazeno mezi sekundární tvořící procesy: *profu = „profesor“, profa = „profesoară“, mate = „matematică“, roma = „română*.[228] Jsou to výrazy s bohatým stylistickým zatížením, vyvolané přesně vymezenými okolnostmi, v souladu s psychologickým momentem, který je vyvolal a který jim dává příslušný afektivní nebo estetický odstín.

K omezení sémantického pole příslušného výrazu dochází i pomocí zkracováním počátečních grafémů – např. *VSD = „vineri, sâmbătă, duminică* – v minulosti hojně využíváno mezi mluvčími z řad vojáků, kteří takto označovali konec týden stráveného v kasárnách, *AMR = „au mai rămas“* – ve vězeňském argotu „kolik dnů ještě zbývá odsedět do konce výkonu trestu, *ANEU = „autor necunoscut al unei infracţiunii“, SAFE = „s-a făcut în regulă“.*[229]

[227] ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI“. *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută).* Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

[228] *Tamtéž.*

[229] TANDIN, T. *Dicţionar de argou al lumii interlope*. Bucureşti: Meditaţii, 2009.

Závěr

V diplomové práci se autor zpočátku podrobněji věnoval charakteristice pojmů český a rumunský argot a jejich vzájemnému srovnání. Samotný rumunský argot představuje nejen jazykový, ale i kulturní fenomén, o kterém se v českém prostředí dosud nevědělo mnoho. Autorova cesta v rámci bádání vedla od historických kořenů argotu, přes jeho sociolingvistické charakteristiky, až po současnou podobu a funkci v rumunské společnosti. Rumunský argot je živý a dynamický jazykový útvar. Popisovaný sociolekt je výrazem kreativity a odporu proti společenským normám, ale zároveň slouží jako nástroj utajení a inkluzivity. Dynamika argotu a jeho schopnost adaptace ukazují na jeho hlubokou zakotvenost ve společnosti. Ačkoli může být argot vnímán některými mluvčími jako „nižší" forma jazyka, pro jiné je to doklad jeho plnohodnotnosti a důležitosti. Argot je zrcadlem sociální reality, historie a kulturní dynamiky té dané země.

Za velice přínosnou a v českém prostředí ojedinělou považuje autor práce podkapitolu s názvem *Argot v rumunsko-českém srovnání*. Na základě svých dosud nabytých znalostí a podle prostudované literatury se autor v této podkapitole snažil nastínit klíčové rozdíly mezi rumunským a českým argotem. Odlišnosti v argotu lze zaznamenat v jejich historickém původu, sémantických rysech a sociálních kontextech, zatímco určité podobnosti sdílejí ve svých jazykových rysech a společenském významu.

V další kapitole se autor práce zaměřil na vývoj rumunského argotu od jeho počátků až po současnost. Jak autor nastínil, první ucelené soupisy argotických výrazů v rumunském prostředí vznikaly na začátku druhé poloviny 19. století. Hlavní roli v tomto směru sehrála díla rumunských autorů N. T. Orăşana a G. Baronziho. Autor diplomové práce dále naznačil, že rumunský argot v meziválečném prostředí se vyvíjel dvěma směry, a to tak, že se rumunští lingvisté buď zaměřili na shromažďování a následné glosování lingvistického materiálu nebo na vydávání teoretických studií. Období komunistického Rumunska autor charakterizoval jako dobu, v níž se zavedla cenzura a kdy byl argot téměř zcela ignorován. V další fázi, tedy po roce 1989, došlo k uvolnění argotického vyjadřování a fenomén argotu se opět dostal do pozornosti jazykovědců, odborné i laické veřejnosti. Současný argot je ovlivněn řadou faktorů, jakým je globalizace, přístup k technologiím a médiím, ale také změnami uvnitř rumunské společnosti.

V třetí kapitole autor této práce na základě výkladu a příkladů seznámil čtenáře s druhy rumunského argotu. Tato kapitola je rozdělena do podkapitol podle tří kritérií: sociologické, profesní a věkové.

V poslední kapitole se čtenář seznámil s procesem tvoření argotických slov. Autor tyto postupy doplnil o jednotlivé příklady, čímž se pokusil čtenáři přiblížit tuto problematiku. V tomto směru se pro autora textu ukázaly jako velice přínosné slovníky *Noul dicţionar de argou al limbii române* z roku 2019, *Dicţionarul explicativ al limbii române* z roku 2012, *Marele dicţionar de expresii româneşti* z roku 2011 a *Dicţionar de argou al lumii interlope* z roku 2009.

V kapitolách o druzích rumunského argotu a samotném tvoření argotických lexémů autor představil velké množství argotického výraziva, které je obohacující pro čtenáře této práce. Autorovo bádání proto představuje nejen přínos pro lingvistický výzkum, ale také otevírá dveře k dalšímu prozkoumání a porozumění rumunskému argotu a jeho místa v kontextu společnosti.

Na základě analýzy literatury věnující se tomuto tématu, došel autor k závěru, že argot není pouze prostředkem komunikace mezi členy určité skupiny; je také způsobem, jakým tato komunita reaguje na vnější tlaky a omezení. Skrze argot lze pozorovat, jak se určité skupiny lidí vymykají společenským normám, jak si vytvářejí vlastní pravidla a jak si uchovávají určitou míru autonomie a svobody i v kontextu, který je často nepřátelský nebo omezující. Je důležité zmínit samotnou flexibilitu argotu jako takového a jeho schopnost odrážet a reagovat na sociální změny. Do současnoti vzniklo v rumunském prostředí mnoho kvalitních lingvistických zdrojů literatury o argotu, se kterými se v rámci diplomové práce čtenář postupně seznamuje.

Argot slouží jako most mezi různými vrstvami společnosti. I když je často spojován s marginálními skupinami, jeho vliv se rozšiřuje, obohacuje spisovný jazyk a otevírá dialog mezi různými sociálními skupinami. Tento aspekt ukazuje na inkluzivní potenciál jazyka a jeho schopnost překonávat rozdělení.

Argot, se svým bohatým lexikálním fondem, odráží způsoby, jakými se lidé vyrovnávají se svým postavením ve společnosti, jak vyjadřují svou příslušnost k určitým skupinám nebo jak formují svou identitu.

Cíle, které si autor na začátku práce vytyčil, tedy představit rumunský argot z diachronního i synchronního pohledu, byly dosaženy. Čtenář se postupně seznámil s obecnou charakteristikou argotu, historickým vývojem rumunského argotu, jeho základními zdroji a s přístupy jednotlivých badatelů. Autor práce podrobněji popsal oblasti, kde se tento sociolekt vyskytuje a vykazuje největší produktivitu. Na základě dostupné literatury dále seznámil čtenáře s procesy tvoření argotických slov. V neposlední řadě je třeba vyzdvihnout, že předkládáná práce je výjimečná i tím, že touto problematikou se u nás dosud nikdo zevrubněji nezabýval.

Závěrem je třeba zmínit, že autorovo studium a analýza literatury na téma českého a rumunského argotu v rámci diplomové práce byla cesta plná objevů, jejíž cílem bylo umožnit čtenáři hlouběji porozumět nejen specifikům rumunského argotu, ale také univerzálním principům, které formují jazyk a kulturu.

Rezumat

Argoul românesc reprezintă nu numai un fenomen lingvistic, ci și unul cultural despre care nu se cunosc prea multe în mediul ceh. Drumul urmat în cercetare a dus de la rădăcinile istorice ale argoului, prin caracteristicile sale sociolingvistice, până la forma și funcția sa actuală în societatea românească. Argoul românesc este o formațiune lingvistică vie și dinamică. Sociolectul descris este o expresie a creativității și a rezistenței la normele sociale, dar servește și ca instrument de secretizare și de incluziune. Dinamismul argoului și capacitatea sa de adaptare arată adâncirea sa în societate. Deși argoul poate fi perceput de unii vorbitori ca o formă "inferioară" a limbii, pentru alții este o dovadă a plenitudinii și importanței acesteia. Argoul oglindește realitatea socială, istoria și dinamica culturală a unei anumite țări.

Lucrarea de diplomă este împărțită tematic în patru capitole. În primul capitol, autorul s-a concentrat inițial asupra caracteristicilor argourilor cehe și românești și asupra comparației reciproce a acestora. Autorul consideră că subcapitolul intitulat *Argoul în comparația româno-cehă* este foarte util și unic în mediul ceh. Pe baza cunoștințelor dobândite până în prezent și a literaturii pe care a studiat-o, autorul a încercat să schițeze principalele diferențe dintre argoul românesc și cel ceh. Diferențele dintre argouri pot fi observate în ceea ce privește originile lor istorice, trăsăturile semantice și contextele sociale, în timp ce au în comun anumite asemănări în ceea ce privește trăsăturile lingvistice și semnificația socială.

În capitolul următor, autorul lucrării a descris cronologic evoluția istorică a argoului românesc, schițând începuturile dezvoltării sale, dezvoltarea sa în perioada interbelică, argoul românesc în perioada comunistă și dezvoltarea sociolectului după 1989, adică în mediul românesc liber.

În cel de-al treilea capitol, autorul tezei introduce cititorul în tipurile de argou românesc prin explicații și exemple. Acest capitol este împărțit în subcapitole în funcție de trei criterii: sociologic, ocupațional și de vârstă.

În ultimul capitol, cititorul este introdus în procesul de formare a cuvintelor de argou. Autorul a completat aceste procedee cu exemple individuale, în încercarea de a apropia cititorul de subiect. În acest sens dicționarele *Noul dicționar de argou al limbii române* din anul 2019, *Dicționarul explicativ al limbii române* din anul 2012, *Marele dicționar*

de expresii românești din anul 2011 și *Dicționarul de argou al lumii interlope* din anul 2009 s-au dovedit a fi foarte utile pentru autorul textului.

În capitolele referitoare la tipurile de argou românesc și la formarea lexemelor de argou, autorul prezintă un material expresiv argotic bogat pentru cititorii acestei lucrări. Prin urmare, lucrarea autorului nu contribuie doar la o cercetare lingvistică, ci și face posibilă explorarea și înțelegerea ulterioară a argoului românesc și a locului acestuia în contextul societății.

Pe baza unei analize a literaturii de specialitate pe această temă, autorul concluzionează că argoul nu este doar un mijloc de comunicare între membrii unui grup, ci și un mod prin care comunitatea respectivă răspunde la presiuni și constrângeri externe. Prin intermediul argoului, este posibil să se observe cum anumite grupuri de oameni ies din normele sociale, cum își creează propriile reguli și cum își păstrează un anumit grad de autonomie și libertate chiar și într-un context adesea ostil sau restrictiv. Este important să menționăm flexibilitatea argoului în sine și capacitatea sa de a reflecta și de a răspunde la schimbările sociale. Până în prezent, în mediul românesc au apărut multe surse lingvistice bune despre argou, pe care autorul acestei lucrări le prezintă treptat cititorului ceh.

Argoul servește drept punte de legătură între diferitele straturi ale societății. Deși este adesea asociat cu grupuri marginale, influența sa se răspândește, îmbogățind limba scrisă și deschizând dialogul între diferite grupuri sociale. Acest aspect arată potențialul incluziv al limbii și capacitatea sa de a depăși diviziunile.

Argoul, cu bogatul său fond lexical, reflectă modul în care oamenii fac față poziției lor în societate, cum își exprimă apartenența la anumite grupuri sau cum își formează identitatea.

Obiectivele pe care autorul și le-a propus la începutul lucrării, și anume de a prezenta publicului argoul românesc dintr-o perspectivă diacronică și sincronică, au fost atinse. Cititorului îi sunt prezentate treptat caracteristicile generale ale argoului, evoluția istorică a argoului românesc, sursele sale de bază și abordările diferiților cercetători. Autorul tezei a descris în detaliu domeniile în care acest sociolect apare și manifestă cea mai mare productivitate. Pe baza literaturii disponibile, el a introdus în continuare cititorul în procesele de formare a cuvintelor argoului. Nu în ultimul rând, trebuie subliniat faptul că lucrarea de față este de asemenea excepțională prin faptul că această problemă nu a fost abordată în profunzime în țara noastră.

În concluzie, studierea și analiza de către autor a literaturii despre argourile cehe și românești în cadrul lucrării de diplomă a fost o călătorie de descoperire, al cărei scop a fost acela de a permite cititorului să dobândească o înțelegere mai profundă nu doar a specificului argoului românesc, ci și a principiilor universale care modelează limba și cultura unui popor.

Seznam použité literatury a odborných pramenů

Primární zdroje:

ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN - AL. ROSETTI“. *Dicţionarul explicativ al limbii române* (ediţia a II-a revăzută). Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

BUCĂ, M. *Marele dicţionar de expresii româneşti*. Bucureşti: Meteor Press, 2011.

CROITORU BOBÂRNICHE, N. *Dicţionar de argou al limbii române*. Slobozia: Editura Armina, 1996.

DIMITRESCU, F. *Dicţionar de cuvinte recente, ediţia a III-a.* Bucureşti: Logos, 2013.

MARCU, F. *Marele dicţionar de neologisme*. Bucureşti: Saeculum, 2006.

STACA, G. a kol. *Rumunsko-český slovník*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1961.

TANDIN, T. *Dicţionar de argou al lumii interlope*. Bucureşti: Meditaţii, 2009.

VOLCEANOV, G., VOLCEANOV, A. *Dicţionar de argou şi expresii familiare ale limbii române.* Bucureşti: Livpress, 1998.

VOLCEANOV, G, VOLCEANOV, G-P. *Noul dicţionar de argou al limbii române*. Bucureşti: Litera, 2019.

Sekundární zdroje:

ARMEANU, C. *Argot ieşean*, în BPh, V. 1938.

AVRAM, M. et al. *Formarea cuvintelor în limba română*. Vol. II. Prefixele. Bucureşti: Editura Academiei, 1978.

BACIU GOT, M. *Argoul românesc. Expresivitate şi abatere de la normă*. Bucureşti: Editura Corint, 2006.

BALLY, CH. *Traité de stylistique française, premier volume, seconde édition*. Heidelberg: 1921.

BARONZI, G. *Misterele Bucureştilor*, vol. I. Bucureşti: Tipografia ziarului Naţionalul, 1862.

BLOOMFIELD, L. *Langage*, New York: Holt, 1933.

BRÉAL, M. *Essai de sémantice (Science des significations) deuxième édition revue*. Paris: Librairie Hachette et Cie, 1899.

BRUNOT, F., BRUNEAU, C. *Précis de grammaire historique de la langue française*. Paris: Masson et Cie, 1969.

BUTOI, T.: *Psihologie judiciar*ă. Bucureşti: Trei, 2002.

CÂMPEANU, E. *Substantivul. Studiu stilistic.* Bucureşti: Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1975.

CAUNE, J. *Cultură şi comunicare. Convergenţe teoretice şi locuri de mediere*. Bucureşti: Editura Cartea Românească , 2000.

CIOBANU, F. HASAN, F. *Formarea cuvintelor în limba română*. Vol. I. Compunerea. Bucureşti: Editura Academiei, 1970.

CONSTANTINESCU-DOBRIDOR, G. *Mic dicţionar de terminilogie lingvistică*. Bucureşti: Editura Albatros, 1980.

COTA, V. Argot-ul apaşilor. *Dicţionarul limbii şmecherilor*. Bucureşti:Tiparul Românesc, 1936.

ČERNÝ, J. *Dějiny lingvistiky*. Olomouc: Votobia, 1996.

ČERMÁK, F. *Lexikon a sémantika*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010.

DAUZAT, A. *La défense de la langue française. La crise de la culture française. L´argot. – La politesse du langage. La langue internationale*. Paris: Libraire Armand Colin, 1912.

DAUZAT, A. *La langue française d'aujourd'hui. Evolution – Problèmes actuels*, Troisième édition. Paris: Libraire Armand Colin, 1923.

DAUZAT, A. *Les argots. Caractères – Evolution. Influence*. Paris: Librairie Delagrave, 1929.

DOBRESCU, Al. V. *Argotul. Argotul pungaşilor - argotul sportiv - argotul modern*. Bucureşti: Editura „Oficiul de librărie“, 1938.

DRAGOŞ, G. M. *Note de argot românesc*. In: Bulletin historique et philologique, IX, 1942.

EVSEEV, I. *Semantica verbului*. *Categoriile de acţiune, devenire şi stare*. Timişoara: Editura Facla, 1974.

GRAUR, A. *Les mots tsiganes en roumain* (článek). Bulletin linguistique, vol. II. Bucureşti: Editura „Cultura Naţională“, 1934.

GRAUR, A. *Încercare asupra fondului principal lexical al limbii române*. Bucureşti: Editura Academiei, 1954.

GRAUR, A. *Studii de lingvistică generală*. Bucureşti: Editura Academiei, 1960.

GRAUR, A. *Tendinţe acutuale ale limbii române*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1968.

GRAUR, A. *Dicţionar de cuvinte călătoare*. Bucureşti: Editura Albatros, 1978.

GREIMAS, J. *Despre sens. Eseuri semiotice*. Bucureşti: Editura Univers, 1975.

GUIRAUD, P. *La sémantice*. Paris: Les Presses universitaires de France, 1969.

GUIRAUD, P. *L´argot. In: Que sais-je?,* č. 700, sixième édition, Paris: 1973.

GUŢU ROMALO, V. *Corectitudine şi greşeală: limba română de azi.* Bucureşti: Editura Humanitas, 2002.

HÁLA, J. *Jak mluví čeští vězni: místo a úloha vězeňského argotu.* Praha: Vězeňská služba ČR, 2002.

HUGO, J. *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov*. Praha: Maxdorf, 2006.

CHAPMAN, R. *Dictionary of American Slang*. New York: Harper Collins Publishers, 1997.

IORDAN, I. *Introducere în studiul limbilor romanice. Evoluţia şi starea actuală a lingvisticii romanice.* Iaşi: Editura Institutului de Filologie Română, 1932.

IORDAN, I. *Programul nostru. Buletinul Institutului de Filologie Română „Alexandru Philippide“*, vol. I. Iaşi, 1934.

IORDAN, I. *Limba română actuală. O gramatică a „greşelilor*. Iaşi: 1943.

IORDAN, I. *Stilistica limbii române*. Bucureşti: Institutul de Linguistică Română, 1944.

IORDAN, I. *Limba română actuală. O gramatică a „greşelilor“.* Bucureşti: Editura SOCEC & Co. S.A.R., ediţia a II-a, 1947.

IORDAN, I. *Stilistica limbii române*. Bucureşti: EdituraŞtiinţică, ediţia a II-a, 1975.

JUILLAND, A. *Le vocabulaire argotique roumain d´origine tsigane*. In: „Cahiers Sextil Puşcariu“, I. č. 1.

KARLÍK, P. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002.

KIS, E. *Semiotica argoului românesc*. In: Borcilă M, et al., 1980.

KRČMOVÁ, M. *Argot jako prostředek umělecké stylizace.* In KLIMEŠ, L. (ed.). Sborník přednášek z III. konference o slangu a argotu v Plzni 9.-12. února 1989, díl 2., Plzeň: Pedagogická fakulta, 1989.

LEVIŢCHI, L. *Dicţionar englez- român*. Bucureşti: Editura Teora, 2004.

LUPU, C. *Observaţii asupra argoului studenţesc*. In: Limbă și literatură, XVII, č. 3. Bucureşti: 1972.

MALMBERG, B. *Les nouvelles tendances de la linguistique*. Paris: P.U.F., 1972.

MAROUZEAU, J. *Précis de stylistice française,* cinquième édition revue, Masson et Cie Éditeurs, 1963.

MARTINET, A. *Elemente de lingvistică generală, traducere şi adaptare la limba română de Paul Miclău.* Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1970.

MILICĂ, I. *Expresivitatea argoului.* Iaşi: Editura Universităţii Alexandru Ioan Cuza, 2009.

MOISE, I. *Note de argou militar*. In: Limba română, XXXI, č. 1, 1982.

OBERPFALCER, F. *Argot a slangy*. Praha: Sfinx, 1934.

OUŘEDNÍK, P. *Šmírbuch jazyka českého: slovník nekonvenční češtiny 1945-1989*. Praha: Volvox Globator, 2016.

PETROVICI, E. *Cuvinte argotice sud-slave de origine românească* (článek). Dacoromania. Buletinul „Muzeului Limbii Române“, vol. III. Cluj-Napoca: Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul“, 1931-1933.

SCÂNTEE, V. *Din Viaţa de Puşcărie* (sloupek). *Şmechereasca* (článek). *Dimineaţa* (deník) č. 1004, 21.11.1906.

SECHE, M. *Schiţă de istorie a lexicografiei române*, vol. I. Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1966.

SLAMA-CAZACU, T. *Limbaj şi context. Problema limbajului în concepţia exprimării şi interpretării prin organizări contextuale*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1959.

SLAVE, E. *Metafora în limba română*. Bucureşti:Editura Ştiinţifică, 1991.

STALIN, I. V. *Marxismul şi problemele lingvisticii*. Bucureşti: Editura Partidului Muncitoresc Român, 1951.

STOICHIŢOIU-ICHIM, A. *Vocabular limbii române actuale*. Bucureşti: Editura All Educational, 2001.

SUK, J, *Několik slangových slovníků*. Praha: Inverze, 1993.

TIMROTH, v. W. *Russian and Soviet Sociolinguistics and Taboo Varieties of the Russian Language (Argot, Jargon, Slang and „Mat“).* München: Otto Sagner Verlag, 1986.

ULLMANN, S. *Précis de sémantique française.* Deuxième édition. Berne: Editions A. Francke, S.A., 1959.

VASILIU, A. *Din argoul nostru*. (článek), DENSUSIANU, O. Grai şi suflet, vol. VII, Revista „INSTITUTULUI DE FILOLOGIE ŞI FOLKLOR“. Bucureşti: Atelierele SOCEC & CO., S.A., 1937.

VENDRYES, J. *Le langage. Introduction linguistique à l'histoire*. Paris: La renaissance du livre, 1921.

VODIŢĂ, D. E. *Argoul în limba română actuală*. Bucureşti: Editura Universitară, 2012.

WALD, L. *Progresul în limbă. Scurtă istorie a limbajului*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1969.

ZAFIU, R. *Diversitate stilistică în româna actuală*. Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti, 2001.

ZAFIU, R. *101 Cuvinte argotice*. Bucureşti: Editura Humanitas, 2010.

Seznam použitých zkratek

atd.	a tak dále
apod.	a podobně
čl.	článek
např.	například
resp.	respektive
s.	strana
tj.	to jest
tzv.	takzvaný